

קובץ
באר התורה

(קלד)

פרשת האזינו

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

י"ל

ע"י מכון "יד יוסף"

לעילוי נשמת רבי יוסף מלכא בן עישה ע"ה

*

נשמח לקבל הערות והוספות ותגובות

ולהצטרפות לרשימת התפוצה

ניתן לשלוח ל:

as0583233587@gmail.com

פקס: 036770810

או לת"ד 5161749 בני ברק

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

תוכן הענינים:

- האם יש ענין ומעלה לקנות קרקע כדי לקיים מצות שמיטה גם לאחר שנכנס שנת השמיטה.....5
- האם סגולות להחזיק ספרים האם זה שגם הם נמצאים באוצר החכמה 7
- מכתב לקובץ מה טובו אוהליך יעקב חלק יז.....8
- חזר לתחילת הברכה ואמר אתה קדוש האם חוזר לראש או לא 21
- כפרות על ידי שליח.....26
- האם מי שבידוד יכולים לעשות לו כפרות שלא בפניו 26
- איזה דברים מותר לאכול בערב יום כיפור.....30
- בסגולות מפטיר יונה.....31
- האם מותר לסוך בבושם את הידים ביום הכיפורים.....35
- האם יש תשלומין לתפילת נעילה.....36
- התכתבות עם הגאון רבי ברוך שמואל גנוט שליט"א האם יש איסור לבקש בקשות ביום כיפור.....41
- תשובות הגאון רבי עמרם פריד בענינים שונים עשרת ימי תשובה 47
- האם צריך לצאת לנקביו באמצע חזרת הש"ץ.....47
- האם יש דין תשלומין לתשליך.....47
- האם להיות חזן בבית הכנסת של המזרחי שיש להם איפון פרוץ 48
- תשליך בראש השנה או בעשי"ת.....48
- תשליך לבחורי ישיבות בעשי"ת.....49
- האם מותר לערוך עלון בחול המועד.....49
- האם מברכים הטוב והמטיב על מיץ ענבים.....50
- האם צריך התרת נדרים על התחייבות לשמוע קו צניעות ועברה לקו אחר 51
- מכתב לבאר התורה קלג מאת הגאון רבי יוסף דהן שליט"א בדין האם מותר להשאיר ספרי מראי מקומות פתוח.....52

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

יוצא לאור

לעילוי נשמת זקנתי הרבנית הצדקנית

מרת עליזה עישה בת לאוני ע"ה

אשת חבר

לזקני מרן הגר"א פורת טהרני שליט"א

נלב"ע כ' שבט תש"פ

לעילוי נשמת האשה הצדקנית אם זקני

מרת עישא אליז בת איזה אביטבול ע"ה

נלב"ע ד' תשרי תשפ"א

ת.נ.צ.ב.ה

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

האם יש ענין ומעלה לקנות קרקע כדי לקיים מצות שמיטה גם לאחר
שנכנס שנת השמיטה

ב"ה

אחדשה"ט.

אני מתסתפק מאד, בדבר הלכה למעשה.

להסוברים שיש ענין לקנות קרקע כדי לקיים מצות שמיטה.

האם זה גם כשקונה זאת כשכבר נכנסה שנת השביעית.

אשמח עד מאד לשמוע ולקבל בזה דברים ממעכת"ר.

יישר כחכם

בס"ד

מוצאי שבת שובה תשפ"ב

לכבוד ידידי הרה"ג בנימין ראובן שלזינגר שליט"א מח"ס מנחת בנימין
וגיליון מן הבאר

שלו' וברכה

אודות מה ששאל האם יש ענין ומעלה לקנות קרקע כדי לקיים מצות
שמיטה גם לאחר שנכנס שנת השמיטה.

הנה אם יש ענין לקנות קרקע לפני שביעית כדי לקיים מצות שמיטה
הארכתי בזה בקונ' שערי יוסף שביעית ח"א יעו"ש במה שהארכתי בזה.

לענ"ד נראה שיש ענין סו"ס לפי הפוסקים שמקיימים מצות שמיטה בזה
שלא עובדים בגינה, ומ"מ הרי אם זה קרקע שיש פירות אסור במכירה בתוך
שנת השביעית. וכ"ש מה ששייך למכור דוקא בקרקע של גינה, וכמ"ש, כן
נראה לענ"ד הקטנה.

בברכת התורה וגמח"ט

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

האם סגולות להחזיק ספרים האם זה שגם הם נמצאים באוצר החכמה

בס"ד

בין כסה לעשור תשפ"ב

לכבוד הרה"ג שלום פולק שליט"א

שלו' וברכה

כתב כת"ר בזה"ל: אתם כותבים כ"כ הרבה על עניני מחשב למשל ראיתי את מה שכתבתם לפני כמה שבועות על הדיון אם כתיבה וחתימה טובה במייל ועוד שאלות שאתם מבררים כל תקופה

רציתי לשאול האם כתבתם פעם על הנושא של הסגולות להחזיק ספרים למשל ידוע על "חומש היכל הברכה" של קאמרנא שכותב שזה סגולה גדולה ועוד הרבה ספרים מה הדין למי שיש לו אוצר החכמה האם יש גם את הענין והסגולה או לא

הצדדים שאפשר לעלות מצד אחד אם המטרה שלהם בברכה כדי שיכלו לעסוק בזה וללמוד מזה א"כ התקיים המטרה שכן אפשר ללמוד במחשב וא"כ הברכה חל גם ע"ז מצד שני זה לא ספר ע"כ שאלת כת"ר שליט"א.

הנה לענ"ד נראה שכל הסגולה היא בספר עצמו, והטעם כיון שזה סגולה ואין אנו מבינים בסגולות וכמו שחזינן למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שנשאל כמה פעמים בעניני סגולות, ואמר שאנו לא מבינים בסגולות, ולכן לכאורה יש לומר דאין לך בו אלא חידושו בלבד ותו לא מידי.

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצעיר באלפי ישראל

יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

מכתב לקובץ מה טובו אוהליך יעקב חלק יז

בס"ד

ערב יום הכיפורים תשפ"ב

לכבוד הגאון האדיר רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס גם אני אודך, ופרדס יוסף החדש על המועדים, וש"א"ס וקבצים.

קבלתי הקובץ החדש מה טובו אוהליך יעקב מס' יז, לחודש תשרי תשפ"ב, שתהא שנת פלפול התורה. ויו"ל לזכרו של הרב הנכבד אוהב תורה ולומדיה רבי טלי סקוצילס זצ"ל אביו של ידידינו הגאון רבי יעקב אהרן שליט"א בעמח"ס סדרת הספרים הנודעים אהל יעקב.

ואצורף כמה הערות והוספות בחמלת ה' עלי.

(א). בעמ' כט בתשובות מבעל האבני ישפה זצ"ל ענף ג' כתב במכתבו לבעל הפסק"ת שרבים שואלים בעניני אנטי ביוטיקה שהם התחילו לקחת לפני יום כיפור האם הם רשאים לבלוע את הכדורים גם ביום כיפור, וכתב שם שיש ללמוד דשרי ממה שכתב במשנ"ב סימן תרי"ב סקט"ו שכתב לענין דברי השו"ע שם ס"ו שאם אכל אוכלים שאינם ראויים לאכילה שהוא פטור וכתב שם וז"ל: ומ"מ לכתחילה יש איסור בזה כן באוכלים שאינם ראויים לאכילה יש איסור לכתחילה מדרבנן ואפילו בחצי שיעור מהן ג"כ יש לזהר לכתחילה עכ"ל, והרי כל התרופות שאין בהם טעם נחשבים כאוכלים שאינם ראויים לאכילה כיון שלא ניתן לאכול אותם כלל וכלל, ואף שיש בזה איסור דרבנן אבל כיון שהכדורים הם פחות מכשיעור של ככותבת פסק במשנ"ב שהדין הוא שיש להזהר לכתחילה, אבל כיון שמדובר בחולה מותר לו לבלוע כדורים, וכתב עוד שבספר הליכות שלמה הלכות יום הכיפורים פ"ה הערה יז עמ' 60 כתב בשם הגרשז"א זצ"ל שמי שאינו מסוגל לבלוע כדור בלי מים רשאי לשתותו עם מים שנפגם טעמם ע"י סבון וכדו', ושכן מטו משמיה דגאון אחד שליט"א, וכוונתו כידוע למרן הגריש"א זצוק"ל.

והנה בעיקרא דהאי דינא לפי מרן הגרע"י זצ"ל מותר לקחת כדורים אפילו נגד כאבי ראש כל שלוקח את הכדור ללא שתיית מים.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

(ב). בעמ' לא נשאל האבני ישפה זצוק"ל ע"י בעל האהל יעקב שליט"א האם אדם שרוצה לנעול עוד נעלים אחרות מיד האם מותר לו לקשור לפני ימין, והשיב לו לקשור השמאל הוא דין הגמ' ולא ניתן לזלזל בזה גם שיש לו צורך דחוף, ולכן צריך להקפיד על קשירת שמאל, ובמה שהאריך בזה בשו"ת אבני ישפה ח"א סימן א, יעו"ש, ואמנם נראה דהיכא שהוא מודד נעלים בחנות נעלים דע"ז לא נאמר האי דינא כיון דהוא רק בודק, ולא לובש, והבן.

(ג). במש"כ שם עוד שבזממנו שהרבה בני אדם הולכים בסנדלים בלי גרבים אין צורך ללבוש הגרבים מתחת לסדינים ושכן שמע מגאון אחד שליט"א, ע"כ, וכידוע כוונתו למרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, הנה בעיקר האי דינא ידוע מש"כ במשנ"ב שיש ליזהר בשימת הגרבים, ומאידך לכאורה תלי האם יש איסור צניעות באנשים, וידוע מש"כ בשו"ת אגרות משה שאין איסור צניעות באנשים, והאריך בזה בשו"ת ברכת יהודה ח"ז סימן א', ובמש"כ עוד בזה בשו"ת יד בתשובה סימן א', ובשו"ת מעשה נסים ח"א, ובמק"א הארכת בזה.

(ד). בעמ' לד, כתב האבני ישפה שאין להקדים ולהתפלל לפני הציבור גם אם מאחרים את זמן הנץ משום שיש בזה איסור שמקדים תפילתו לציבור כמבואר בשו"ע סימן צ' ס"י, וכתב שנראה שבאופן זה יסמוך על דברי החזון איש זצ"ל שכתב שאין דבר כזה זמן מדויק לנץ אלא המצוה היא להתפלל בערך באותו הזמן, עכ"ד, ואמנם בעיקר האי מילתא איתא בריש ברכות, ועוד הארכת בזה בסוף קונטרס שיח יוסף ח"ו שקשה מאוד לשמור את זמן נץ החמה, ומשו"ה לא מצינו אנשים שהתפללו נץ ואפ"ה ניזוקו כי קשה לכיון בזה.

והנראה לענ"ד במקום דידן יש להקל בזה שעד שבע דקות אפשר לאחר את זמן נץ החמה, וכמו שידוע מהגר"ע יוסף זצוק"ל, ועוד אוסיף בזה מש"כ במק"א להגה"צ הרריחמ"א שליט"א לכבוד הגאון הרריחמ"א שליט"א, בגליון מריח ניחוח 629 פ' נשא, ראיתי במש"כ במדור שו"ת אור בן, תפילה בהנץ החמה, ש: בעניין תפילה בהנץ החמה, האם יש לדקדק ממש על הדקה ולהסתכל בשעון, או שאפשר כמה דקות לכאן ולכאן? ת: הרב מרדכי שרעבי ע"ה אמר שאפשר עד 5 דקות אחרי הזמן הכתוב בלוח. עכ"ד, אלא דיש להעיר דדעת מרן הגרע"י זיע"א שהוא כ7 דקות, וגם בכלל דמצינו מח' איזה נץ הולכים אם נץ החמה או נץ הנראה, ובקונ' י"ג מאמרות כתב

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

בשם מרן החזו"א שכיון שיש ב' זמנים א"כ כיון שאי"ז משנה כ"כ הזמן והעיקר שיהיה בזמן זה, וראה עוד בדינים והנהגות למרן החזו"א (פ"ד אות טז) שלא ניחא להו באלו המכוונים ומצמצים הזמן בדיוק רב זמן הנץ לפי השעון דהוי בכלל העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים ובקונטרס הנ"ל מביא גם תשובות הרמב"ם שבהוצאת מקיצי נרדמים לענין זמן נץ החמה בזה"ל: הזמן אינו מחייב אלא הוא לפי מתקבל על דעת המתפלל שהוא הוא הזמן עכ"ד, וכן מבואר בכה"ח (סימן נח סק"י) ובין דבריו לא ישאו למרום עינים כל שעה לראות בגגין וכתלים אם יצא השמש וכו' ויש לחוש לנשים וע"ה שיסברו שכבוד השמש יש בה ממשות ח"ו וכו' ועוד יסיחו דעתם מן התפילה ומן התפילין וכו' ואע"ג דאינם יכולים לצמצם הזמן בכיוון, לא איכפ"ל, דמצוה להתפלל עם דמדומי חמה, וברש"י ברכות דף כט ע"ב שבת דף קיח ע"ב דמדומי חמה, כשהיא אדומה משמע שכל זמן שהיא אדמה קרוי דמדומי חמה והוא מצוה מן המובחר ואם יתאחדו דקה או שתיים לצאת מידי ספק לא איכפת שעדיין הוא אדומה עכ"ד, וע"ע בפסק"ת שם אות ז'.

עוד בענין אם צריך לדקדק על זמן נץ החמה ראה בגליון שמועות מס' 166 שכתב הגרנ"י בן שמעון שליט"א ששמע מהגאון רבי אהרן בוטבול שליט"א, שמרן הגר"ע יוסף זצ"ל הורה לו, דזמן נץ החמה הוא עד שלוש דקות לפני מה שכתוב בלוח או שלוש דקות אחרי מה שכתוב, וזה לא נקרא שהפסיד את הנץ, שהרי בזמן התלמוד זה לא היה ממש לפי דקות מספר, אלא שהיו משערים בערך מתי היה נץ החמה

וכן יש להקל בזה ע"פ מה שראיתי בגליון אחד שיש חשבון שכל זמן כגון זמן קר"ש או זמן תפילה יש עוד עשר דקות, ואיני יודע אם הדברים מסוכמים אליבא דהלכתא, ולכן לא ציינתי עוד בזה.

ה). במש"כ שם בדין להתפלל במנין שבעל תפילה מדלג פסוקי דזמרה, וכתב, במנין אחד הבעל תפילה מאחר לתפילה ומתעטף בטלית ומניח תפילין ושהה רק דקות ספורות שיש זמן לומר ברוך שאמר אשרי וישתבח ושאלת אם יתפלל במנין כזה, וכתב, איני מבין מה זה ענין שלך כמה פסוקי דזמרה אמר הבעל תפילה אף אם אל היה אומר שום פסוקי דזמרה לפני התפילה היה לו דעת השו"ע סי' נ"ב לסמוך עליו, ולכן שפיר מותר לך להתפלל במנין כזה עכ"ד, ואמנם יש לציין בזה במש"כ בקונ' שער יוסף בהל' דילוג בתפילה שציבור אין לו לדלג וכמו שכתב בחוט שני בהל'

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

תפילה סימן צ' אות כ' כתב שדיבר על זה עם חזו"א וכמדומה שהמסקנא היתה שאין לדלג, והסברא בזה שלא נתקן לדלג בציבור, וע"ע במש"כ בזה במכתב על שו"ת ישיב יצחק חלק מת.

ו). בעמ' מא, ששאל כיצב הוא בקשת מחילת בעשי"ת, וכתב, כך בדבר השאלה איך לבקש מחילה בעשרת ימי תשובה, והשאלה מצד שהמ"ב כתב לפרט העבירה שעשה לחבירו אבל הגאון רבינו ישראל מסלנט זצ"ל אמר שאם יפרט לחבירו יפגע בו ועדיף שלא לפרט, ושאלת איך לנהוג, הנה המשנה ברורה סימן תר"ו סק"ג כתב וז"ל: ובשעת בקשת מחילה צריך לפרט מה שחטא לחבירו אם לא כשיודע שחבירו יתבייש מזה כשיפרט החטא אזי לא יפרט אותו עכ"ל, ברור דיבר המ"ב שאם יש צורך אין לפרט החטא שעשה לחברו וכגון שחבירו יתבייש, ופשוט שכל שכן שאם חבירו יפגע וירגיש נעלב או מושפל, שאין לפרט החטא שעשה לו, אבל בכלל אני אומר שקשה למצוא חטא שעושה לחבירו שחבירו ירצה לשמוע אותו ולא יהיה נעלב או מתבייש או מושפל, לכן הנכון הוא שכאשר מבקש מחבירו מחילה יאמר לו שמבקש מחילה על כל מה שחטא נגדו במשך השנה עכ"ד.

הנה בעיקר עדות הגר"י סלנטר כתב להביא מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א בספר מועדים וזמנים ח"א סימן נד ששמע בשם הגר"א דלסר זצ"ל שדעת הגר"י סלנטר שאסור לו לגלות לחבירו מה שח כנגדו כיון שבזה גופא עובר עבירה שמצער את חבירו וגורם לו עוגמת הנפש ואטו מחמת התשובה של האחד יהיה מותר לצער את חבירו, ומ"מ הוסיף שם מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א השי"ת ירפו"ש שמ"מ אף אם יתפייס מיד מ"מ אית יה צערא, וכן הו"ד הגר"י סלנטר בספר שלמי מועד עמ' נו, ובשו"ת אז נדברו ח"ז סימן סב סו כתב הגאון רבי בנימין זילבר זצ"ל שהח"ח נתן להגר"י סלנטר זצ"ל לעבור על ספרו חפץ חיים ואח"כ כשבא אליו הח"ח אמר לו רבי ישראל סלנטר שיש לו קושיה עצומה על דבריו שכתב בכלל ד' סעיף יב שאינו יודע מה ההיתר לגלות לחבירו מה שאמר עליו ולצער, ואמר לו הח"ח שהרי הביא דין זה מהשע"ת ואינו מעצמו, ולא הסכים עמו רבי ישראל סלנטר זצ"ל ולא נתן לו הסכמה. וע"ע במה שהאריך בזה ידידי הגרנ"י בן שמעון שליט"א בקונ' בקשת מחילה מחבירו.

ז). בתשובות מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בעניני סוכות, נשאל ע"י הגר"מ גבאי שליט"א האם יש הידור מצוה לעשות סוכה גדולה, כמו שיש הידור בלולב גדול, והשיב צ"ע, והביא שבספר שמחת ישראל פרק ד' סעיף כט

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

שיש הידוק מצוה בסוכה גודלה ואולם בספר שיח הסוכות עמ' קיז כתב בשם הגר"ח"ק שאין הידור מצוה בסוכה גדולה יעו"ש ובמש"כ בזה בספר בין ציצית הכסת ענף א' עמ' 32, ולענ"ד לא הבנתי מאי שייכא בסוכה גדולה הידור מצוה, דבסוכה נאמר דין תשבו כעין תדורו, וממילא כל שעושה כעין תדורו שפיר דמי.

ח). במש"כ שם עוד האם להדר בסוכה או בארכעת המינים, והשיב הגר"ח"ק בסוכה, ושהיב שכן כתב בספר הנגהת רבינו עמ' קט יעו"ש, ואולם ציין שם בספר אריה שאג עמ' תרוז השיב הגר"ח"ק ששניהם שווין, ובמש"כ במועדי הגר"ח ח"ב תשובה תקפח שהשיב כרצונו. ואמנם בעיקר האי דינא כתב הגר"ש קלוגר בחכמת שלמה סימן תרכה שלולב עדיף, ואולם בפרי מגדים סימן תרנ"א כתב שלולב רק יום אחד מה"ת סווכה שבעת ימים וכן כתב בהגהת קצה המטה סימן תרכה סק"ד וע"ע במש"כ בזה בשו"ת רבבות ויובלות ח"ד סימן רצו. וכדברי הפרי מגדים כן כתב בכף החיים סימן תרכה סקי"ג וז"ל: מי שאין לו קודם החג לשתי מצוות סוכה ולולב סוכה קודם דסוכה מקרי תדיר גבי לולב שאינו אלא פעם אחת לנענע ביום ראשון דאורייתא ובשאר הימים מדברי סופרים, אבל אם נמצא לו לשבת בסוכת חבירו ולולב אין לו אך שזה רוצה בסוכתו של עצמו אינו נכון להיות בלא לולב בשביל זה אם לא שקשה הדבר הרבה ללכת בסוכתו של חבירו ואנינא דכתיה טובא ויהיה מצטער תשובות בשמים ראש סימן סג חקת הספח בסופו בשיירי ערך השלחן לסימן תרנ"ה פתחי עולם אות ב' עכ"ד.

וראה מש"כ בזה בקובץ אליבא דהלכתא מס' קח בספר ענפי משה סימן ג'. ובתשובות מרן הגר"ח"ק שליט"א.

ט). במש"כ בדין אכילת קדשים בעזרה ללא סוכה, האיך אכלו הכהנים שיורי מנחות בעזרה בחג הסוכות הא לא היתה סוכה בעזרה שהגג מכוסה, והשיב עשה דוחה ל"ת, ושכן השיב בשו"ת בית יצחק או"ח סימן ה' אות יח יעו"ש, ויעו"ש עוד מה שציין בזה. ראה עוד מה שהרחבתי בזה בספרי שערי יוסף סוכות.

י). במש"כ באיסור לבקש מאביו לעזור בבניית הסוכה, האם מותר לבן לומר לאביו שיעזור לו בבניית הסוכה, והשיב לא, ושכן השיב הגר"ח"ק בספק אהל יעקב כיבוד אב עמ' רצב יעו"ש, ובמה שציין בזה, ולענ"ד נראה דסו"ס אם האבא רוצה לקיים המצוה לבנות הסוכה במוצאי יו"כ, סו"ס יקרא לו, וכמו

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

שכתבנו לענין להעיר את אביו לתפילה בספר שערי יוסף אורחות הישיבה סימן ב'.

יא). במש"כ שם עוד האם מותר להכניס כלב לסוכה, והשיב הגר"ק אין ראוי, הנה בהאי ענינא הנה בהאי ענינא הנה בשו"ע סימן תרל"ט ס"א כתב בזה לדינא, וכלי שתיה כגון אשישות וכוסות בסוכה אבל כלי אכילה (לאחר האכילה) (טור) כגון קדירות וקערות חוץ לסוכה המנורה בסוכה ואם היתה סוכה קטנה מניחה חוץ לסוכה. ובמשנ"ב סק"ו כתב שבדיעבד שהכניסו לסוכה כאלה כלים אין הסוכה נפסלת. ומ"מ מוכח דה"ה הכא שאינו לכבוד הסוכה בכל בעלי חיים, אלא דאכתי יש לדון בבעלי חיים שמכניסם לביתו.

אבל מ"מ יש לאסור לפי מש"כ בש"ך עה"ת פרשת אמור, שהרי ז' הצדיקים רמוזים שהם באים וישובים בסוכה ע"כ צריך לשבת בה באימה ויראה וכו' וא"כ כיצד יתכן ע"י זה לשבת באימה ויראה ע"י בעלי חיים.

אולם בספר כי בא מועד (עמ' צג) כתב שמותר להכניס בעלי חיים לסוכה. אולם יש לדונם שלא להכניס גם בעלי חיים טמאים ככלבים וחתולים כשם שאין מכניסים אותם לבית הכנסת ואע"פ שקדושת בית הכנסת גדולה מקדושת הסוכה מ"מ יש להחמיר בזה, וראה בחזו"ע סוכות עמ' פג.

יב). ובמש"כ לשאול עוד את הגר"ק האם מותר להכניס גוי שנמצא בתהליכי גיור לסוכה, והשיב בשעת הדחק, ויעו"ש עוד במה שציין בזה באיסור להכנס גוי לסוכה, ויעויין במה שכתבתי בזה בספר שערי יוסף הל' העסקת עובד זר, ובמש"כ בספר בגליון פניני חיים להג"ר מרדכי חיים מס' פז, ומ"מ נראה לענ"ד דבכה"ג שרי דהא סו"ס יש צורך.

יג). עוד שאל שם להגר"ק האם מותר ליתן לגוי לתלות את נוי הסוכה, והשיב הגר"ק כבהמה, ויל"ע מה כוונתו, ולכאורה נראה שאין איסור, והנה בהאי ענינא כתבתי בספרי שערי יוסף בהלכות העסקת עובד זר עמ' 58 בזה שיכול לשים, והבאתי שכן כתב בחשוקי חמד עמ"ס סוכה דף כט ע"ב, שאלה. זקן שיש לו משרת נכרי בבית ועושה לו את כל צרכיו, האם ראוי שהוא יתלה את הנוי סוכה, או שמא עדיף שישכור יהודי בכסף כדי שיתלה לו את הנוי סוכה? עוד יש להסתפק האם ראוי שהאשה תתלה את הנוי סוכה, או שמא עדיף שהאיש יתלה את הנוי?

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

תשובה. כתב הרמ"א (סימן תרמט ס"א) לולב שאגדו כותי ועשאו כשר. והקשה המג"א (סק"ח) דמשמע דלכתחילה לא יאגדנו עכו"ם, וצ"ע דהא קיי"ל לולב אין צריך אגד, וא"כ האגד אינו מן המצוה? וצ"ל כיון שהוא נוי למצוה חשוב כמצוה עצמו. והוסיף המשנ"ב (ס"ק יד) ומטעם זה גם אשה לא תאגוד הלולב לכתחילה. ובשער הציון (ס"ק טו) הוסיף דגם קטן פחות מי"ג שנים לא יאגדנו לכתחילה. ולכאורה לפי זה לכתחילה עדיף לייפות את הסוכה ע"י יהודי שהוא גדול משום שנוי סוכה הוא נוי למצוה, והוי חלק מהמצוה.

ונראה דשאני נוי סוכה מאיגוד הלולב, דהנה התוס' בסוכה דף כט ע"ב (ד"ה לולב) תמהו על רש"י שפוסל לולב יבש מחמת 'זה א - לי ואנוהו', דהא לרבנן אמרינן שלולב צריך לאגדו משום 'זה א - לי ואנוהו' ואם לא אגדו כשר, וכתב הכפות תמרים שיש לחלק בין ההידור של איגוד ליבש. ובחידושי חת"ס ביאר דבריו, שקיים הידור שהוא במצוה עצמה כגון שהד' מינים יהיו מהודרים, וההידור הזה מעכב, אבל מי שכבר קנה ד' מינים כולם מהודרים בעצמותן, אין עיכוב שיהדרהו מבחוץ לאגדו בגימוניות של זהב או לאגדו כלל, כמו שהמביא קרבן בהמה מצוה להביא מובחר שבבהמותיו, ואפילו שחט כחושה מצוה אפילו בשבת להביא אחרת שמינה, משום הידור מצוה, ומכל מקום אינו מעכב לחפות קרני השור בזהב, כמו שעשו מביאי בכורים להידור מצוה והכא נמי דכוותיה.

אולם התוס' שהקשו על רש"י מאי שנא יבש שפסול, ומאי שנא איגוד הלולב שאינו מעכב בדיעבד, על כרחך דסבירא ליה דהאיגוד הוא גם חלק בגוף המצוה ולא יפוי מהחוק, וכנראה שההידור הוא בזה שמקרב את המינים, שיש בזה ענין פנימי במצוה להיות אחד ואינו גדר יפוי כמו נוי סוכה, ולפי זה מיושב שפיר שנוי סוכה מותר באמת לעשותו ע"י נכרי משום שהוא נוי חיצוני ויפוי מן הצד, משא"כ אגוד שהוא ענין פנימי בעצם המצוה, שהתוס' הבינו שצריך נוי זה לעכב גם בדיעבד לפי רש"י, נוי כזה אסור לנכרי לעשות לכתחילה ורק בדיעבד כשר. עוד נראה דאפילו לפי מה שכתב החת"ס בדעת רש"י שיש חילוק בין איגוד שאינו גוף המצוה, ליבש שהוא גוף המצוה, על כרחך צריך לומר שיש עוד דרגה נחותה מזה והוא נוי סוכה, והראיה שכתב השו"ע (סימן תרנא ס"ו) לא יברך שהחיינו בשעת עשיית לולב, אלא בשעת נטילתו. וכתב המשנ"ב (ס"ק כט) אף על גב דמן הדין היה ראוי לברך

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

שהחיינו תיכף בשעת עשיית הלולב דהיינו בשעה שאוגדו. ואילו בנוי סוכה פשוט שאי אפשר לברך שהחיינו בשעת עשיית הנוי.

ועוד ראייה שכתב הטור (סימן תרנא) בשם רש"י דאף על גב דאין צריך אגד, מ"מ לכתחילה חובה לאגדו, משום 'זה א - לי ואנוהו' התנאה לפניו במצות, ולא אמרינן כן בסוכה. עכ"ד. ובחזו"ע סוכות עמ' סה הזכיר סברא זו יעו"ש.

ויעו"ש עוד במה שציין למש"כ בשו"ת אבני דרך חלק יז סימן קכג לגבי איגוד ע"י גוי, וע"ע במש"כ בזה בספר ידי כהן יעבדוך עמים

(יד). במש"כ בתשובות הגאון רבי אביגור נבנצל שליט"א רב העתיקה ירושלים, נשאל ע"י הגאון רבי יעקב אהרן סקוצילס שליט"א בעמח"ס אוהל יעקב האם נוי לשם עבודה זרה אם מותר לתלות בסוכה, והשיב לענ"ד שקץ תשקצנו, ויעו"ש עוד בהערה למה שציין בזה, עיין עוד בזה במש"כ בספרי שערי יוסף סוכות סימן יט, הנה נראה שאין בזה איסור כל שהוא עושה לשם נוי הסוכה. וכן יש ללמוד ממה שכתוב האם מותר לתלות קישוטים בסוכה של ע"ז, והעלו להיתרא.

דהנה דנו הפוסקים האם מותר לתלות קישוטים בסוכה שיתכן שיוצאו לשם חג המולד, והנה כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סימן נז) שאין בזה איסור שכן הזמנה לא ממעשה לא נאסרה, וכן כתב בשו"ת מים ההלכה (ח"א סימן צט). וכן כתב להקל בשו"ת שבט הקהתי (ח"ב סימן קטו) יעו"ש.

וכן כתב בחזו"ע (דיני הסוכה הלכה ח') שהזמנה לאו מילתא ואף בגדולה מזו כתב בשו"ת חת"ס (חאו"ח סימן מב) התיר ע"ש, ומפני שקישוטים אלו נעשים בבתי חרושת ולמוכרם לכל דורש ואין בהם מגע יד אדם ואין כאן מחשבה הפוסלת, והביא שכ"כ בשבט הלוי שם, ובשבט הקהתי. וכן כתב להקל בילקוט יוסף (סוכה עמ' תקלח) מה שהאריך בזה.

וכן כתב בנטעי גביראל (סוכות לד ג') מותר לקנות נוי סוכה מעכו"ם שנשעו בבית חרושת שלהם לצורך חגיגתם כל זמן שאין ע"ז סמלי ע"ז, וע"ע בשו"ת דברי דוד ח"א יו"ד ס"ח מה שהאריך בזה.

אולם ראה בשו"ת אבני דרך (ח"ד סימן קא בהערה 1) שכתב לו הגר"א גרינבלט, שאף שלא אסור אבל יש רגש לא טוב בזה. וכן ראה עוד בספר אשרי האיש (ח"ג פרק כד הכ"ט) שכתב שאף שהדבר מותר מכוער לתלות

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

בסוכה דבר שנעשה עבור עבודה זרה, עכ"ד, והנה נראה שכל זה שמכוער דוקא היכא שידוע בדואות אבל אינו יודע, אז יתלה ושפיר דמי.

טו). עוד שם נשאל הגר"א נבנצל בקטן שיושן בסוכה וצרי שיהיה חשוך ואביו לומר שם האם נדחה חיוב חינוך כדי שהוא יכול להמשיך ללמוד שם או שיצא וילמוד בבית, והשיב ילמד בבית, ושם בהערה כתב, לציין למש"כ בספר סוכת חיים בהלכות סוכה עמ' תלד שכתב להסתפק בזה והביא צדדים א עדיף שאביו ישב בסוכה וקיים את המצוה מן התורה של חיוב חינוך, ויעו"ש עוד בזה מה שכתב בשו"ת תשובות והנהגות ח"ו סימן קמג אות א' יעו"ש, אבל לכאורה קשה הא דסו"ס יש חיוב חינוך מ"מ הרי יש פוסקים שס"ל שאפשר להוציא הישן ומ"מ הרי סו"ס יתחייב עתה לישון בסוכה.

טז). בעמ' סח שאל להגר"א נבנצל שליט"א האם מותר לבנות סוכה לפני התפילה, והשיב שכן, ושם בהערה ד כתב לציין למש"כ לדון בספר אהל יעקב פסקי הוראה האם מותר לעשות חפצי מצוה לפני התפילה, ויעו"ש מה שדן לגבי אפיית מצוה שיש שהשיבו שכן ויש השיבו שלא, ולענ"ד יש לחלק בין

אפית מצוה דאין הוא הרבה זמן, משא"כ סוכה שלוקח הרבה זמן וגם יכול לעשותו אחרי תפילת שחרית. ועיין.

יז). עוד שאל להגר"א נבנצל שליט"א האם מותר להשאיר מנעליו בתוך הסוכה או שחסר בזה כבוד לסוכה, והשיב זה לא יפה, ובהערה ציין למש"כ בערוך השולחן סימן תרל"ט ס"ד שכתב ליתן מנעלים אינו לכבוד ורק בלילה כשחולת מנעליו בהכרח להניחם אצל מטתו אבל אשרי מנעלים לא יכנס לסוכה, ואולם ציין שם שבקובץ הלכות פרק יד הערה ל' כתב ללמוד מדברי הערוך השולחן שהיינו בזמניהם לא היו הרחובות מרוצפות והמנעלים היו מלאים עפר ואבק ולא היו מניחים מנעלים בחדרי הנאה ובזמנינו אינו כן ודרך בני אדם להשאיר מנעליהם גם בחדרי הנאה ולכן לא חשיב כקערות מלולכלות.

בקובץ דרכי הוראה (ח"ו עמ' כח) שמהל' כבוד הסוכה שאין לחלוץ את נעליו ולהשאירם בסוכה שאין זה מכבוד הסוכה אולם כשהולך לנוח על ממיטתו מותר לחולצם סמוך למיטתו אך שאר מנעלים כשאינו צריך לא להם ישאירם בסוכה ואם יש לו ארון מיוחד שבו מכניסם יש להקל. ושם

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

בהערה ציינו לערוך השולחן ס"ד, וכתבו שהנה במשנ"ב סימן קכח סקט"ו הביא את דברי הפוסקים שכתבו שהכהנים שחולצים נעליהם כשעולים לדוכן שיצניעום תחת המנעלים, ועי' שיירי כנה"ג סק"ד שצויין שם בבאה"ט שעדיף טפי להניח את המנעלים חוץ לבית הכנסת מפני כבוד בית הכנסת ואע"ג דאין דין הסוכה כבית הכנסת מ"מ ודאי אין כבוד שיהיו בסוכה כמו בבית הכנסת.

יח). בעמ' עה האם מותר להשתמש בהושענות של אחרים השיב שכן, עיין עוד בזה בספרי שערי יוסף סוכות עמ' 256 יש לדון האם יכול להשתמש בערבות של חברו לאחר שחיבט בהם, ומצינו בזה שכתב בשו"ת זקן אהרן (או"ח ח"א סי' ל') שאין להשתמש לכתחילה בערבה שנשתמש בו חברו לחבטה, הוכיח כן מגמ' ונראה לדון דהוי בזיון למנהג הנביאים שתקנו ליקח ערבה לחבטה ולפ"ז לנשים ובתולות שפטורות מדינא אולי יש להקל ועוד כיון שמרמז לדינים וגבורות אין בדין שאחר החבטה יחזיר ולקחנה. ומדינא אין לחוש וכ"כ בשו"ת שבט הלוי (יו"ד סי' נ"ח) שהדבר פשוט שאין שום חשש ויצא בזה מנהג דחבטה כי רק הנאה אחרת אסרו כמבואר בשו"ע סימן תרס"ד ס"ט, ומה שכל אחד ואחד לוקח לעצמו רק משום שנוהגים סלסול מיוחד שכל אחד ואחד מיוחד לעצמו ערבה.

וכן כתב הא"א מבוטשאטש ס"ד, וכ"כ שו"ת זקן אהרן שם ושו"ת דבר יהושע ח"ד סימן ע"ד, אלא שנוהגים הידור שכל אחד מיוחד לעצמו ערבה.

אמנם כ"ז לשיטה ולנוהגים שאין מחבטין את הערבות שינשרו העלים, אבל למנהג שמחבטים את הערבות עד שינשרו רוב העלים, הרי הבאנו לעיל סו"ס כ"א, שצריך שהערבה תהיה כשירה כדי לצאת בה ידי חיבוט, וכ"כ הגרש"ז אורבך זצ"ל בהליכות שלמה פי"ב ס"ו שמעיקר הדין אם לא נשרו עליה יכול חברו לצאת באותו ערבה שיצא בו חברו במנהג החיבוט.

אבל במועדים וזמנים ח"א סימן צ"ב כתב להחמיר לקחת ערבה של חברו לחיבוט בהו"ר. וכן ראה עוד בשו"ת ישא יוסף ח"ב סימן קסד שנשאל מי שנמצא והוא חברו מחוץ למקום ישוב, ויש לו רק ערבה של חברו לחיבוט, והביא שם שהגר"ש"א אמר לו שכל שהערב כשרה יכול לקיים בזה מנהג הנביאים. וכן הביא בקובץ הלכות רבי שמואל קמינצקי שליט"א סוכות עמ' תי שהוא לכתחילה ממש.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

יט). בתשובות הגרי"ט וייס שליט"א גאב"ד העדה החרדית נשאל במש"כ השו"ע או"ח סימן תקפ"א ס"ד שמכבסין ומסתפרין בערב ר"ה ויש לדון כאשר ראש השנה חל להיות ביום ב' האם עדיף שיסתפר בערב שבת שיהא גם לכבוד שבת או עדיף שיסתפר ביום א' ערב ראש השנה, והשיב יותר טוב שיסתפר בערב ראש השנה, ומיהו עיין עוד בזה בספר פרדס יוסף החדש ראש השנה שכתב לדון אם מי שיש לו באפשרותו להסתפר או בער"ה או בערב חג הסוכות, ויעו"ש עוד מה שהביא בזה בשם כמה גאונים, ואולם מער"ה עד סוכות יש הפרש של שבועים ושער הראש מתחיל לצמות, ולכן נראה דאין הכא נמי יש להסתפר ב' פעמים, אלא א"כ ניימא שהכוונה להסתפר בזקן וכמ"ש הטור ומגלחים את זקנם, ובישובים לזה ראה מה שהאריך בהא בילקו"י ימים נוראים ריש סימן תקפ"א יעו"ש, ובמש"כ בזה בספר שמחת מרדכי עמ' שפג שהשיב מרן הגר"ק שליט"א

כ). בעמ' צו הובא שנשאל הגר"ע אויערבאך שליט"א האם עדיף לכתוב בחול המועד חידו"ת במחשב מאשר בכתי"י והשיב כן, ויעו"ש במש"כ בהערה לצי"ן שכתובה במחשב לא חשובה לכתיבה, ואצי"ן מש"כ בזה בספרי שערי יוסף חול המועד עמ' 49,

יש לדון מה הדין להקליד בחול המועד במחשב, האם חשיב מעשה אומן דאסור, או דלמא די"ל שהוא יותר קיל מכתובה ביד, כיון שאינו נרשם ומצינו שנחלקו בזה גדולי הפוסקים.

והקלדה זה נחשבת מעשה הדיוט וכש"כ בפסקי הגר"מ פיינשטיין ז"ל והובא בסו"ס זכרון שלמה (אות ל') וכ"כ בשש"כ (פרק ס"ו הערה ר"ט) בשם הגרשז"א זצ"ל ועיין בתיקונים ומילואים שהוסיף כי רק המהירות הוא האומנות וכוונתו דכיון דכולם יכולים להקליד ועדיפות האומן היא רק בזה שיכול להקליד יותר מהר אין זה מחשיבו כמעשה אומן. וכן בפסקי הגריש"א ז"ל בקובץ מבקשי תורה (חווה"מ סי' ק"ו אות פ"ב) הביא שמותר להקליד אך שם משמע דטעמו משום דאינו נחשב ככתיבה וע"ש אות ע"ז, וכן הו"ד הגריש"א זצ"ל בשו"ת ישיב משה (עמ' סג) שמותר לכתוב בחול המועד במכונת כתיבה ולא חשיבא מעשה אומן שהרי כל ילד יכול להתרגל ולכתוב במכונת כתיבה, וכן כתב בחוט שני פרק י"ט אות ו' ובפרק ג' אות ב', שמותר להקליד בחול המועד פסח. וכן כתב בשו"ת שבט הקהתי (ח"א סימן קסט) יעו"ש.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

אולם דעת הגר"י קמינצקי ז"ל שמעשה אומן תלוי בתוצאה ולא במעשה ולכן אסר להקליד במכונת כתיבה, והו"ד בספר חול המועד כהלכתו (סימן תקמה) וכתב שם שכן הורו כמה מורי הוראה יעו"ש, וכן כתב לדינא בשו"ת רבבות אפרים (ח"ב סימן קיז) שהביא בשם כמה מחכמי זמנינו שנטו לאסור להשתמש במכונת כתיבה בחול המועד יעו"ש, וכן כתב בשו"ת קנין תורה (ח"ב סימן צז אות ב) שאפילו המיקל לכתוב חידו"ת בחול המועד זהו דוקא בכתב ידו אבל במכונת כתיבה אסור לכותבם שהוא כתיבה גיסה באותיות מורבעות כעין דפוס.

וכן כתב לדינא בשו"ת אור לציון (ח"ג עמ' רלא) שכתביה במכונת כתיבה חשוב כמעשה אומן ואין לכתוב בחול המועד רק לדברים שהותר בו מעשה אומן, וכן כתב לדינא בשו"ת משנה הלכות (חלק יא סימן תלח) וכן בשו"ת באר משה (ח"ז סימן מא).

ואמנם יש מקום לחלק בין כתיבה במכונת כתיבה שנעשה מיד לבין הקלדה במחשב שאינו נרשם מיד, ואמנם עיין בזה בדעת הגר"י פוקס שליט"א לקמן. [ושינוי לדעות האוסרים כתב בפסקי תשובות סימן תקמה אות ב) בשם ספר חול המועד כהלכתו היינו שיקליד בידו השמאלית או באצבע אגודל שגם אסור].

וכן לדינא כתב בשו"ת יביע אומר (ח"ח חאו"ח סימן מח) שמותר לכתוב בחול המועד אפילו במכונת כתיבה, והוכיח כן ממש"כ בשו"ת הרדב"ז ח"א סימן שנו שכתב שמותר לכתוב תשובת שאלה אפילו בכתיבה נאה והיא מעשה אומן ושלא לצורך המועד ובלא שינוי, ומה דאמרינן שאסור להגיה אות אחת בספר שאני הגהת ס"ת שצריכה אימון גדול לכתוב כתיבה אשורית הדומה לכתיבה של הספר עצמו יעו"ש, וכן כתב בחזו"ע (יו"ט עמ' רב) שבזמנינו שהתחדש כתיבה באמצעות המחשב ובודאי יש להתיר כי במכונת הכתיבה בדרך שמקשיים על האותיות ומיד נכתבו על הנייר שבמכונה משא"כ במחשב כאשר מקדישם על מקשי האותיות לא נרשמות האותיות אלא בזיכרון המחשב ואי"ז חשוב לכתיבה, ורק בסיום הכתיבה, וההדפסה נעשה במקש אחד שהוא בודאי מעשה הדיוט יעו"ש, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי חלק ו' סימן לז וז"ל:

ובילקו"י חול המועד עמ' תתקמד כתב לדינא שמותר לכתוב במחשב אלקטרוני בחול המועד שהיום חשיב מעשה הדיוט ובפרט חידושי תורה או

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

אגרת שלומים ואין שום חשש איסור בהקלדה במחשב ומותר גפ לפתח במכונת לייזר שכל שעיקר הכתיבה מותרת וכשהתירו לו לכתוב דברי תורה מותר לציין התאריך של היום כשיש נפק"מ בתאריך יעו"ש במקורות מה שהאריך מדברי הפוסקים שמותר להקליד במחשב, וראה שם עוד בהערה מש"כ לגבי התאריך, שמצינו בתשובות הפוסקים שכתבו תשובות בחול המועד שציינו את התאריך וציין בזה למש"כ בשו"ת חות יאיר סימן לח שכתב בסו"ד כתבנו וחתמנו היום ה' חוש"מ פסח ובשו"ת מהריט"ץ החדשות סימן כה, וכיוצא בזה בשו"ת חת"ס או"ח סימן קפד, ובבאבן העזר ח"ב סימן פו יעו"ש. ויש לדון אם רושם התאריך לעצמו כדי שיזכר מתי כתב כן, ויש לדון שמותר לכתוב התאריך שידעו מתי משנה ראשונה ומתי משנה אחרונה.

וכן ראה בפסק"ת (סימן תקמה הערה 68) שכתב שאע"פ שנחלקו הפוסקים האם מותר לכתוב חידו"ת בכת"י, נראה שלכו"ע מותר להקליד חידו"ת במחשב כיון שהקלדה גרידא בלי הדפסה היא בגדר כתיבת הדיוט שאינה אלא כתיבת אלקטרודות חשמליות ולכן אף שיש שחששו לכך לצורך מצוה אפשר לסמוך על המתירים בזה יעו"ש, וע"ע בקובץ אור תורה ניסן תשנ"ג סימן פז יעו"ש.

כא). בעמ' קנו האריך הגר"מ גבאי שליט"א בעמח"ס בית מתתיהו ושא"ס האם מותר לעשות סוכה לפני התפילה, ולכאורה לענ"ד היה נראה לתלות במש"כ לדון בספרי שערי יוסף סוכות האם יש מצוה בעשיית הסוכה ולכאורה אם הוא לא מצוה אין מקום לדון וכל מה שיש לדון האם הוא מצוה, ויעו"ש עוד במה שהרחיב בזה כיד ה' הטובה עליו.

וכ"ז כתבתי רק על החלק א' של הקובץ, ועוד חזון ליוסף, להמשיך להעיר על המשך הקובץ.

בברכת התורה

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

בני ברק

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

חזר לתחילת הברכה ואמר אתה קדוש האם חוזר לראש או לא

בס"ד

בין כסה לעשור תשפ"ב

לכבוד ידידי הגאון רבי בנימין ראובן שלזינגר שליט"א מח"ס מנחת בנימין וגיליון מן הבאר במה ששאל בזה"ל: הנה נתעוררנו לעיין בדבר הלכה בעובדא דהוי; במי שבתפילת עשי"ת טעה ואמר 'הקל הקדוש', ונזכר תוך כדי דיבור, [אך לא תיקן לומר 'המלך הקדוש' אלא]; וחזר לתחילת הברכה ואמר 'אתה קדוש'. כיצד יעשה, האם דינו שחוזר לראש, או לא. נשמח מאד לשמוע בזה את דבר ד' זו ההלכה. בברכה ובהודאה מרובה, ובברת גמר חתימה טובה. ע"כ דבריו.

הנה בעיקר הדין שצריך לחזור, איתא בגמ' בברכות דף יב ע"ב אמר רבה בר חיננא סבר משמיה דרב כל השנה כולה אדם הקדוש ומלך אוהב צדקה ומשפט חוץ מעשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים שמתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט, ופירש"י שם המלך הקדוש לפי שבימים אלה הוא מראה מלכותו לשפוט את העולם, ע"כ, ובשו"ע סימן תקפ"ב סעיף א' כתב וז"ל: בעשרת ימי תשובה אומר המלך הקדוש המלך המשפט ואם טעה או שהוא מסופק אם הוא בהמלך הקדוש חוזר לראש ואם הוא בהמלך המשפט אם נזכר קודם שעקר רגליו חוזר לברכת השיבה ואומר משם ואילך על הסדר ואם לא נזכר עד שעקר רגליו חוזר לראש, ובסעיף ב' כתב בשו"ע אם אמר האל הקדוש ותוך כדי דיבור נזכר ואמר במלך הקדוש אינו צריך לחזור וכן בהמלך המשפט.

ובמה שחוזר לראש בהמלך הקדוש בילקו"י ימים נוראים עמ' רפז, כתב שכן הוא דעת רוב הראשונים הרי"ף הרמב"ם והרא"ש ורב סעדיה גאון והראב"ד והרמב"ן במלחמות והאור זרוע והרא"ה והמאירי ורבינו מאיר המעילי ובארחות חיים והרשב"א והריטב"א, ובכל בו ובמחזור ויטרי והרי"ת גיאנות ועוד, וכן יעו"ש שהביא מש"כ בשו"ת רב פעלים ח"ב חאו"ח סימן ז' שכתב שאם רוב הפסוקים הראשונים והאחרונים ס"ל שיש לברך לא אמרינן סב"ל כי רוב ככל הענינים לא פלטי מפלוגתא דרבוותא, תדע דהא הלכה רווחת שאם טעה בעשי"ת ואמר האל הקדוש חוזר לראש

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

התפלה ובאמת שכמה ראשונים ס"ל שאינו חוזר ומ"מ הדין הוא שחוזר. יעו"ש ובילקו"י במה שהאריך בזה.

ולכאורה כיון שצריך לחזור לראש, וחזר לאתה קדוש, אז יחזור לראש, כיון שהוא בטעות, כן נראה לענ"ד.

ושוב התבוננתי בדין זה ונלמד לדייק מדין ש"ץ, שכתב להביא בילקו"י שם עמ' תצ ששליח ציבור שטעה בחזרת התפילה בעשרת ימי תשובה או בימים הנוראים וחתם האל הקדוש ובמקום המלך הקדוש ולא הספיק לחזור בו ולומר המלך הקדוש עד שעבר שיעור תוך כדי דיבור אינו חוזר אלא לברכת אתה קדוש ואינו חוזר לראש התפילה ואע"פ ששלשת הברכות הראשונות של תפילת שמו"ע חשובות ככרכה אחת מכל מקום כיון שענו הציבור קדושה נחשבת ברכת אתה קדוש כתחלת הברכה, ושן בהערה ז' האריך בזה שכן כתב בספר מאורי אור, ויעו"ש מה שהוכיח בזה, וכ"ז דלא כמ"ש הבן איש חי בפרשת נצבים הלכה יח שש"ץ שטעה וחתם בעשי"ת האל הקדוש שחוזר לראש, ושכן כתב בשו"ת אור לציון ח"א סימן י"ג יעו"ש במה שהאריך להשיג ע"ד. ומ"מ מזה נלמד דאדם רגיל שחזר להאל הקדוש צריך לחזור לראש התפילה.

ואמנם לדינא כדעת הבא"ח כן כתב בשו"ת מנחת שלמה סימן ב' והאריך בזה שלא שייך לומר שקדושה מפסקת הרצף של ג' ברכות יעו"ש, ושכן מצינו בלקט יושר, וכן עתה ראיתי במכתבו של הגר"י אוהב ציון שליט"א בעמח"ס שו"ת יעלת חן עיה"ק טבריא, שכתב לדינא שיש לחזור לריש התפילה, ושכן שאל את הגר"ד קוק שליט"א ואמר לו שראה את דברי הבייע אומר והמנח"ש לפני שנים רבות ומסתבר לדינא כדברי המנחת שלמה, וכן הביא שם שהיה מעשה בישיבת פורת יוסף שהחזן חתם בטעות האל הקדוש והורה לו ראש הישיבה חכם שלום כהן שליט"א לחזור לראש והגם שבאו אליו כמה חכמים ואמרו לו שבחזו"ע לא כתב כן התעקש שיחזור לראש וזה היה בחיי חיותו, ושכן כתב בספר הליכות מועד עמ' קפט יעו"ש. וכיון שכן לדבריהם דה"ה בש"ץ נראה דה"ה בשאר אדם, ואני לענ"ד כתבתי.

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

ועל הדברים הללו כתב לי הגאון רבי יוסף סעדו שליט"א מו"ץ בעיר נתיבות.

לכבוד הרב הגאון רבי יוסף אביטבול נר"ו מחבר ספרים חשובים.
שלום וברכה.

לענ"ד נראה פשוט כמ"ש כת"ר שאף אם תיקן תוכ"ד וחזר להאל הקדוש, שחזר לראש, שמאחר שלא חתם כראוי אין מעלה לאמירת "אתה קדוש" כלל לענין זה, שלא אמרו כן אלא גבי שליח ציבור שמאחר שענו קדושה חשיב זה כתחילת ברכה, ואף דבר זה לא נפיק מפלוגתא וכמו שהזכיר כת"ר. וכבר נו"נ בדברי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל הללו גדולים ורבים.

לכן ברור שלענין מעשה צריך לחזור לראש כמ"ש כבודו.

שיזכהו ה' להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה ,

ולגמר חתימה טובה לו ולכל בני ביתו.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

לומר היום הרת עולם שמתפלל אצל בני אשכנז

האם בן ספרד שמתפלל אצל בני אשכנז שלא תוקעים על סדר הברכות בלחש בתפילת מוסף האם יאמר הרת עולם שבסדר התפילה או לא יאמר כיון דסוף סוף לא תוקעים, כן הסתפקתי בעיצומה של תפילת ראש השנה תשפ"ב, כאשר אני מתפלל בישבתי, ואמרתי דיש מקום לומר דסו"ס כן יש לומר היום הרת עולם דסו"ס זה תפילה על עצם הבקשת של המלכויות, ועל עצם הבקשה של הזכרונות וכו'.

ואולם עתה קבלתי גליון מעדני כהן מס' 106 ליו"כ תשפ"ב, מדברי הגאון האדיר רבי נפתלי קופשיץ שליט"א שנערך ע"י ידידי הר"ח מלין שליט"א מח"ס שלמי חיים וש"א"ס, ושם כתב, שנשאל בזה האם במי שמנהגו שתוקעין בתפילת הלחש ואומרים היום הרת עולם האם כשמתפלל בצבור שלא תוקעין בלחש האם יאמר היום הרת עולם, וכתב שיש השביאו ראייה בזה ממה שבשבת שאין תוקעין ואעפ"כ אומרים היום הרת עולם בחזרת התפילה וא"כ חזינן שמננוסח התפילה זו אינו משום התקיעות, אלא הוא מנוסח התפילה, אבל לכאורה מהא דבלחש במקום שאין תוקעין אין אומרים היום הרת עולם ומוכח דאין אומרים אותו אלא במקום שתוקעין אם לא היה שבת אבל אם אין תוקעין שם כלל גם שלא בשבת אפשר שאין אומרים אותו כלל, וכתב שאכן י"ל שמי שמנהגו שתוקעין בתפילת לחש א"כ גם כשאינו תוקע הרי זה כמו בשבת שאין תוקעין ואעפ"כ אומרים היום הרת עולם, וכתב דלכאורה נראה פשוט שיאמר הרת עולם שהרי כתב הרמב"ם לא כתב במנהג שתוקעין בתפילת הלחש וכמ"ש בפ"ג מהל' שופר ה"ז וז"ל: הצבור חייבין לשמוע התקיעות על סדר הברכות, כיצד אומר שליח צבור אבות וגבורות וקדושת השם ומלכיות ותוקע שלש, ואומר זכרונות ותוקע שלש, ואומר שופרות ותוקע שלש ואומר עבודה והודייה וברכ"כ עכ"ל, ומבואר מהא דלא הבין דין התקיעות על סדר הברכות ואפ"ה כתב שאומרים היום הרת עולם.

ושוב ציין בזה שהראו לו מש"כ בהאי דינא במטה אפרים סימן תקצ"א סי"ג וז"ל: בכל מדינות אלו נהגו שלא לתקוע בתפילת הלחש כלל רק מתפללין על הסדר בלי הפסק רק מקצת יחדי סגולה הבאים בסוד ה' נוהגים שהש"ץ כשמגיע לסיום ברכת מלכיות תוקע תשר"ת תש"ת תר"ת וכן בסיום ברכות זכרונות וכן בסיום ברכת שופרות ושוב בחזרת הש"ץ בקול רם תוקעין כמו כן, וקודם קדיש שלם עם תקבל שבסיום חזרת התפילה תוקעין תשר"ת

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

תש"ת תר"ת להשלים מאה קולות עם הצ' תקיעות של מיושב ולחש וחזרה וכשתוקעין בלחש אומרים היום הרת עולם גם בתפלת הלחש אבל אין אומרים ארשת בתפילת הלחש עכ"ג, ומבואר שרק שתוקעין אומרים היום הרת עולם ויעו"ש בגליון הנ"ל שנשאר בצ"ע מהרמב"ם יעו"ש, ואולי י"ל שיש ראשונים דכתבו דלא כדברי הרמב"ם, ויש עוד לחפש בזה, ויש לדון כיון שאמרתי היום הרת עולם ולא שניתי מנוסח התפילה, האם הוי הפסק, ומהו לדינא.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

כפרות על ידי שליח

בגליון מים חיים מס' 448 נשאל הגר"א דינר שליט"א באחת המדינות שגזרה המלכות על היהודים שלא לעשות כפרות, האם אפשר לצאת ידי מנהג כפרות ע"י שיבקש מחברו הגר במדינה אחרת שיעשה כפרות עבורו ויאמר זו כפרתו של פלוני, והשיב בשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שמנהג הכפרות הוא בגדר וידוי ומי שעשה את העבירות צריך לעשות בעצמו את הכפרות.

ואמנם יש להוסיף בזה מש"כ במק"א.

האם מי שבידוד יכולים לעשות לו כפרות שלא בפניו

נשאלתי האם מהני לעשות כפרות שלא בפניו, כגון באחד שנמצא בבידוד מחמת חולי הקורונה רח"ל, לכאורה היה מקום לומר דמהני שהרי זה כפרה ואין דין שיהא בפניו, ואע"פ שבצורה צריך שיהא עליו אבל מ"מ כיון שמשאו אחר אומר שזה יהא עבור פלוני אולי מהני, וגם מה שצריך שיהא עליו זה יהיה כפרה, דומיא דקרבן עי"ש בשו"ע ובמשנ"ב שצריך להזהר שלא יהא ממש כקרבן, אב לנוהגים בכסף אפש"ל שודאי מהני, שיש דין שיהא כפרה על האדם וזה יהא בכסף ויאמרו הנוסח בעבורו, ומה זה משנה אם זה בפניו או לא בפניו.

ובקובץ הלכות לימים נוראים מהגאון רבי שמואל קמניצקי (פרק כ"ב ה"י) כתב שמסתברא שלא מהני בזה שליחות בריחוק מקום. וכתבו שם בהגהה הטעם דהנה סדר כפרות שעושין לא דמי לקרבנות שמתכפרים בהקרבתם שלכן מקריבים שלא בפניו אבל כפרות אינו כן דלית בהו כפרה ממש אלא העיקר הוא שע"י מה שעושין לעוף זה יחשוב שכל מה שעושין לעוף זה הכל היה ראוי לבא עליו ועי"ז יתעורר לשוב בתשובה שלימה וא"כ מה מהני שמישהו אחר יעשהו בשבילו בריחוק מקום עכ"ד. ובספר אשרי האיש (או"ח ח"ג פי"ז סעי' יא) שכן הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל שהנה כתב קישו"ע (סי' קלא סעי' א) ואל יחשוב האדם שזהו כפרתו ממש אלא יחשוב דכל מה שעושין בעוף הזה היה ראוי לבא עליו בעוונותיו ויתאונן על חטאיו והקב"ה ברחמיו יקבל תשובתו ע"כ. ולפי"ז היה ניתן לחלק בין כסף לתרנגול כמו שכתבנו.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

אולם שאף בתרנגול יש מקום לומר שמהני שלא בפניו, שהנה בטעם עשיית הכפרות בספר הקדמון צידה לדרך לרבי מנחם ב"ר אהרן (מאמר ד' כלל ה' פרק ה') הובא הטעם כי תרנגול קראוהו חכמים גבר ושוחט תמורת גבר בגבר והיינו שהתרנגול עומד במקום האדם ושוחטין התרנגול תחתיו ויכוון על עצמו שתעלה לו לכפרה ע"י שרואה את התרנגול צועק ככרוכיא ושוחטו וכל המעשים הנעשים בו היה ראוי לעשות בגופו ולבו יהיה נשבר לשוב אל ה'.

וכ"כ טעם זה בספר בשדי חמד מערכת יום הכפורים (סימן א' אות י"ג) והזכירו האחרונים טעם זה. אבל במחזור ויטרי (יום הכיפורים) כתב בזה"ל: הכפרות הם דוגמת שעיר המשתלח ולפיכך מלאך המוות בכופר תחתיו וכן הובא טעם זה בשו"ת מהר"י ווייל (סימן קצ"ב) וכן כתב הלבוש (סימן תר"ה) ועוד אחרונים. וא"כ י"ל שלפי הטעם השני יועיל אף בתרנגול שלא בפניו, וא"כ מהני דלא כהגרי"ש אלישיב זצ"ל, וצ"ל שהוא נקט את הטעם של המשנ"ב.

ובשו"ת גבורות אליהו להגרי"א הענקין (או"ח סי' קסב) כתב שיכול לעשות כפרות בשביל חבירו שלא בפניו, וכתב שם בהערה מקור לזה מספר כתר שם טוב טוב עמ' רכט המנהג בין הספרדים בא"י וסוריא מצרים ותוגרמא שאף אם א' מבניו אינם נמצאים שם האב עושה לו הכפרה, וכן כתב בלוח דבר בעיתו שאף שלא בפניו אפשר לעשות לאדם כפרה, וכ"כ בספר עדות לישראל (עמוד 128). וכן נקט בשו"ת מחקרי ארץ (ח"ה בסימן קי"א) שמהני לעשות שלא בפניו, וכתב שכך המנהג, והוכיח כן משער הכוונות שהענין הוא למתק את הדינים ולכן סגי תרנוגלת אחת לבנים ואחת לבנות, דהינו שהענין הוא למתק את הדינים ולא משנה בדיוק איך זה יראה. וכן ראה בשו"ת משנה הלכות (ח"י"ז סימן ע' אות ג') כתב שמי שאינו יכול לעשות כפרות אלא רק משהו אחר יעשה עליו ממקום רחוק, דהינו שאינו יוכל לקיים היכן שהוא אפשר לעשות עליו.

ולכן נראה הלכה למעשה שודאי עדיף שיהא בפניו, שעל ידי כן יתעורר בתשובה, אך אם אין לו אפשרות אפשר לכתחילה שיעשו עליו, שלא בפניו, ותלוי במנהג דאילו האשכנזים שנוהגים כהגרי"ש אלישיב זצ"ל, ועושים על תרנגול יותר נראה שיחמירו בזה.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

מכתב לגליון מן הבאר יום הכיפורים

בס"ד

בין כסה לעשור תשפ"ב

במש"כ להביא מהגאון רבי אריה שרעבי שליט"א על מאי דאמירנן על חטא שחטאנו לפניך באונס

וכתב שם שהמקור שמתודים אל אונס מהא דדרשו בתורת כהנים על הפסוק והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשיעהם לכל חטאתם (ויקרא טז כא) אין לי אלא ודאייהם ספוקתיהם ואנסייהם ושגגותיהם מנין ת"ל עוונות לכל עוונות פשיעהם לכל פשיעהם חטאתם לכל חטאתם שכהן גדול היה מתוודה על השעיר המשתלח גם על העבירות שנעשו באונס, ועפ"ז גם אנו מתודדים ביום הכיפורים גם על העבירות שנעשו באונס וכמו שפירש באבדורהם בתפילת יום הכיפורים שאנוסהו גויים לעבור על כל אחת מכל המצוות האמורות בתורה ואם לאו יהרגוהו שיעבור ולא יהרג יעו"ש עוד שהקשה הרי אונס רחמנא פטרא.

ואכתוב בזה מה שהעלתי בזה, וחדא אכתוב שיתכן שתלוי בדין חושן משפט, שהנה קימ"ל דאדם מועד לעולם בין שוגג ובין מזיד, וכיון שכן רק לפי הרמב"ן באונס גמור איכא פטור, אף דאדם מועד לעולם, והכא נמי הכא סו"ס הא מיהת יש רושם של עבירה [וע"ע במה שנתבאר בזה באריכות בדברי יוסף עמ"ס בבא קמא].

והנה מצינו בזה כמה ביאורים, בספר בית דוד (סימן תלז) כתב שי"ל שהכוונה ליהרג ואל יעבור, וכן בהערות למרן הגריש"א עמ"ס יומא דף פז ע"א בד"ה הרמב"ם.

ועוד ראיתי במחזור של ארסקטרול שהכוונה ללשון בני אדם.

ובפני אריה כתב די"ל דסו"ס יש לו רצון, וכן כתב בסידור אשי ישראל, שמי שהיה לו אונס ח"ו על דבר שבלתי אפשר לו להנצל מ"מ אסור לעשותו ברצון וכמ"ש בגמ' בפסחים דף כה לא אפשר והא מכיון אסור.

ועוד כתב בפני אריה שי"ל שיכול להנצל ע"י תחבולות

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

ומש"כ שם עוד באשל אברהם בוטשאטש) סימן לח וז"ל כמו שהרהור הבא בעל כרחו לאדם בהיותו במקום שאינו נקי, אין בו חשש על האדם ולא פתחון פה עליו על ידי זה, כן הוא כשבעל כרחו הפיח כשהתפלל שחרית, שכיון שהוא הכין את עצמו בגוף נקי להתפילין, אונס כזה אין לו שייכות אליו כלל וכמו שכתבתי במק"א שהתעניות על ידי היפוך רצוע' הוא רק כשעל ידי זה לא קיים מצוות ההנחה של התפילין כראוי, ולא נודע לו מההיפוך עד יום מחרת, או על כל פנים אחר זמן קר"ש ולא קרא ביום ההוא קר"ש בזמנה בתפילין שהם כראוי שיש בזה צד חסרון לא יוכל להמנות, מה שאין כן גבי אונס שאינו מונע עשיית מצוה לא מצינו בזה שום מדת חסידות להתענות. אך מכל מקום מצד מה שכתבו האחרונים ז"ל להתענות כשהפיל תפילין, גם שבודאי היה בזה צד אונס מכל מקום חוששין שאילו היה זהיר ביותר בשמירה יתירה לא הפיל ולא היה מזדמן לו מיעוט כבוד התפילין. ומעין מה שאמרו חז"ל [ירושלמי בב"ק פרק ב הלכה ח] שאדם מועד בישן. כשהיו הכלים שם קודם שינתו שהיה צד לאסוקי אדעתיה לחשוש, כעין זה שייך באולי גם לפעמים שאלו היה מכין את עצמו ביותר בנקיות הגוף, או היה זריז לחלוץ תפילין לפני קר"ש או לפני התפילה ולבדוק גופו, היה ניצול ממיעוט כבוד תפילין על ידי זה נראה שנכון להתענות יום אחד גבי הנ"ל כמו גבי הפלת תפילין, כי יש אומרים שהפחה אסור מהתורה. עכ"ל. וכן כתב בפני אריה. וכן האריך בזה בילקוט יוסף ימים נוראים במה שהרחיב בזה. ובסידור כוונת הלב על סדר הוידוי.

ועוד כתב בספר פני אריה בסידור אשי ישראל שאם אונס גמור צריך כפרה בידי שמים.

ועוד י"ל שצריך שסו"ס יש רושם של העבירה. ויש עוד להאריך בכ"ז.

בברכת התורה

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף וש"א"ס

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

איזה דברים מותר לאכול בערב יום כיפור

שאלה: באיסור לאכול מאכלי חלב וביצים האם הוא גם בבוקר

תשובה: הנה בשו"ע סימן תר"ד ס"א כתב מצוה לאכול בערב יום הכיפורים ולהרבות בסעודה, ובשו"ע סימן תר"ח ס"ד, כתב, בערב יום הכיפורים אין לו לאכול אלא מאכלים קלים להתעכל כדי שלא יהא שבע ומתגאה כשיתפלל, וכתב ברמ"א וכן אין אוכלים דברים המחממים את הגוף שלא יבוא לידי קרי וכן אין לאכול מאכלי חלב שמרבים זרע אך בסעודת שחרית נוהגין לאכלן, ומקור דבריו הוא מהמהרי"ל, ובמשנ"ב סקי"ח כתב, מאכלי חלב - חמה ועיין בט"ז דה"ה דיש ליזהר משום וביצים שהם ג"כ מרבים זרע. כתב הפמ"ג דחלב המעורב בתבשיל או טיי"א עם חלב אפשר דבטל ברוב לענין זה. לא יאכל שומשמיין מפני שמעלה גרה ואם אכל הרבה לא ישים אצבעו בפיו להקיא ביו"כ שמא יבלע קצת מן הקיאה [ס"ח] כתב מהרי"ו שלא ישתכר בסעודה המפסקת ולא יאכל אכילה גסה. ובאמת אפילו בסעודת שחרית יש ליזהר מזה כמו שכתב המחבר וכ"ש בסעודה זו עכ"ד.

ובפסק"ת סימן תר"ד אות ב' כתב שאין לאכול שום וביצים ומאכלי חלב חמים זולת תה או קפה בחלב שאין בזה חשש כלל או יין ישן במשך כל שעות היום, ובמקור הדברים כתב בהערה 19 שכן כתב במטה אפרים לגבי ביצה חמה, ובאלף המגן סקמ"ב שדוקא ביצה חמה או מגלוגולת רכה אבל קשה וקרה אין חשש.

ובספר נר ציון ימים נוראים עמ' רפו, כתב שדברים המרבים זרע לא יאכל כל היום וכגון חלב חם ושום וביצים ודברים חריפים והעולם מקילין בחלב בבוקר לפי שמתעכל מהרה, ובהערה שם ציין למש"כ במשנ"ב סקי"ח ובכה"ח סקל"ב סקל"ו, ומ"מ כתב עוד שחלב בקפה אפשר שבטל ברוב.

ותבנא לדינא: שבבוקר אין איסור לאכול, ובבוקר היינו לאו דוקא בבוקר בבוקר, אלא זמן אכילה של פת שחרית, אבל מאז אין לאכול מהדברים הנ"ל.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

בסגולות מפטיר יונה

בס"ד

ערב יום הכיפורים תשפ"ב

לכבוד הגה"צ הרריחמ"א שליט"א בעמח"ס מריח ניחוח ושא"ס.

ליקטתי כאן כמה סגולות במפטיר יונה, ובמה שאמר לי כת"ר שליט"א.

סגולה לתשובה

במה שאמר לי כת"ר שליט"א שהגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א אמר לכת"ר שהוא סגולה לתשובה, כן כבר כתב רבי אברהם פלאג"י זצ"ל בספרו זכותיה דאברהם (דרוש ז') וז"ל: עלה בידינו טעם נכון למה שקופצים על קריאת ההפטרה הזאת בציבור בברכותיה דהכל רצים אחריה, על היות נמצא בה השתים רעות דהם כוללות לכל רשעות שבעולם ותשובה בצידה דשבו אל ה' בתשובה שלימה, ובה תחזה עד היכן מגיע הפגם של החוטא וגודל מעלת התשובה מה שלא נמצא בשום הפטרה אחרת כמוה, לכן אליו ירוצו לקרותה בצבור להיות לזכרון בין עינינו לחזור בתשובה שלימה. ע"כ. וכן כתב באלף המגן והטעם שכיון בהפטרת ספר יונה נמצא שהרשעים עשו מעשים רעים ובכל זאת הצליחו לחזור בתשובה.

סגולה לעשירות

בספר המלך במסיבו (ח"א עמוד עג) כתב שכ"ק האדמו"ר מהרי"ץ מליובאטש אמר שמפטיר יונה הוא כח לתשובה וגם סגולה לעשרות, ויעו"ש עוד בעמ' רמח שאנשים משתדלים לקנותו משום שיש בכך הרבה סגולות. וע"ע בזה בספר כי בא מועד שכתב הגאון רבי בנימין חותה כי מקובל אצל יוצאי צפון אפקירה במסורת וקבלה מאבותיהם כי רכישת מפטיר יונה הוא סגולה לעשירות.

ובירחון אור תורה טבת תשס"ט כתב הגאון הריחמ"א שליט"א בעמח"ס מריח ניחוח עפולה, בשם הגר"א הלוי ליפשיץ שליט"א שהמקור לעשירות ממש"כ אצל יונה בפ"א פסוק ג' וימצא אוניה באה תרשיש ויתן שכרה וירד בה, ובגמ' בנדרים דף לח י"א יונה שהיה עשיר מנלן דכתיב ויתן שכרה וירד בה וא"כ יוחנן שנתן שכרה של ספינה כולה אמר ר' רומינוס שכרה של פינה

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

הוא ד' אלפים דינרי דהבא עכ"ל הרי ל ד הוא היה עשיר ויעו"ש עוד במש"כ בזה, וכתב שם לחדש לפי דברי הרב בן יהודע שאם כמה בני אדם יקנו מפטיר יונה גם יהיה עשירות לכולם כיון דסו"ס תלוי בקניה עכ"ד, ואולם לכאורה יש לומר שכולם יעשו כן, ומדוע לא רואים את העשירות, ואולם י"ל ע"פ מש"כ במק"א בשם מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א שבעניני סגולות אין לך בו אלא חידושו ומשו"ה סו"ס הכא לא יהני, ומ"מ גם בעיקר העשירות ידוע שסנדקאות סגולה לעשירות [והארכנו בזה בקונטרס שיח יוסף חלק יג] ומ"מ ידוע בשם הקה"י שהיה יושב לסנדקאות הרבה מדוע לא רואים שנתעשר, והשיב העשירות בבנו מרן הגר"ח"ק, ובספרים, היינו ספרי הקה"י שנודעו לתהילה ולברכה בכל העולם כולו.

עוד בעניין זה ראיתי להגאון רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א שכתב בזה, ידוע מימרא [מספרי חב"ד] שמפטיר יונה מסוגל לעשירות, אין ידוע מקור הדברים, לכאורה היו צריכים לנהוג שמי שעלה פעם אחת מפטיר יונה, כמו שהפיסו לקטורת, אך למעשה כל אלו שאין להם עדיין ממון בשפע אין להם סיכוי לקבל מפטיר יונה. ואנו צריכים לצאת ידי חובה ע"י לימוד ספר יונה ונשלמה פרים שפתינו. ולכאורה יפלא מה שייך עשירות למפטיר יונה, הרי כל כולו מדבר מהתכלית ומצוות התשובה, האם גם מהפכים את התכלית לסגולה לעשירות? ומבואר בספרי זמננו שאמרו בגמ' נדרים שהנביא צריך להיות עושר, ונלמד דבר זה מיונה, שנאמר 'ויתן שכרה' שנתן שכר כל הספינה. דאי' בספר מלכים שאין אניה מארץ ישראל לתרשיש רק אחת לשלוש שנים, כמו למדינות רחוקות שאין טיסה יום יום, כך לא היה ספינה לתרשיש רק אחת לג' שנים, וכן אי' בספר מלכים במעשה דשלמה ומלכת שבא. והנה כשביקש יונה לברוח מהקב"ה, הכין לו הקב"ה אניה בקפיצת הדרך שיוכל לברוח, וכל האנשים שבקשו ללכת תרשישה, עדיין לא באו, ורב החובל לא הסכים ליסוע לפני הזמן, קודם שיתמלא ספינתו, אך יונה הפציר בו ליסוע תיכף ומיד, 'ויתן את שכרה' שנתן שכר כל הספינה, היינו כל מה שהיה יכול להרוויח ע"י ההמתנה שיבואו הרבה אנשים, ומכאן הוכיחו שיונה היה עשיר גדול. וכל מה שבני ישראל רודפים אחר סגולה לזכות לעשירות הוא רק כדי לזכות לנבואה, שהרי אין טעם אחר בעולם לרצות להיות עשיר, אלא שכיון שאחד מתנאי הנבואה הוא העשירות, ובעת ההיא אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם, לכן עולים למפטיר יונה, שזה הפטרה מלמד שנביא צריך להיות עשיר. והגר"א כתב שכיון שביקש יונה לברוח מנבואה לחוץ לארץ ששם לא תשרה עליו

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

הנבואה, לא רק זאת, אלא שהיה מוכן לוותר על כל העשירות, וכל זה כדי שלא יהיה קטרוג, כיון שהגויים הללו לא ישובו בתשובה מיד, ולא יהיה קטרוג על ישראל. כלל הדברים שהעשירות היא דבר טוב רק כשאיננה תכלית, אלא כלי לעבודת השם. עכ"ד.

ובעיקר ב' האי טעמים ראיתי לחכ"א שכתב, הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה אמר שתשובה היא סגולה לעשירות, כי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, ומתחת לכסא הכבוד יש אוצר מטבעות כמו שאחז"ל שהוציא הקב"ה מתחת כסא הכבוד מטבע של אש והראה למשה... ולפי"ז שפיר הפטרת יונה מסוגל לעשירות עכ"ד.

ואמנם ראיתי ששאלו להגר"ש דבילצקי זיע"א מה המקור לזה והשיב שאין מקור וזה סגולה לגבאי. וראיתי שבשו"ת כסא רחמים נשאל מרן שר התורה הגר"מ מאזוז שליט"א מה המקור והטעם שמפטיר יונה הוא סגולה לעשירות, והשיב אינני יודע המקור מהאשכנזים.

סגולה לבנים

עוד ראיתי מובא בשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שנשאל מה המעלה לעיית מפטיר וספר יונה, והשיב שהוא סגולה למי שאין לו בנים להפקד בבנים. ואולם ראיתי בשו"ת דורש ציון ששנאל הגרב"צ מוצפי שליט"א האם נכון הדבר שעליית מפטיר יונה הנביא הוא סגולה לבן זכר, והשיב בזה"ל: המצאות ללא יסוד עכ"ד

סגולה לאשה שמקשה לילד

בירחון אור תורה מרחשון תשס"ט מכתבי תורה עמ' קסט כתב הרב שלום חדאד ששמע שהפטרת יונה היא לענין אשה שמקשה לילד. [ורק אציין שראיתי בשם הראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל סגולה ללידה קלה שבעת שהאשה נכנסת לחדר לידה שבעלה יקרא ספר יונה מתחילתו ועד סופו.

סגולה לתיקון הברית

ועוד אוסיף מה שכת"ר שליט"א אמר לי בטלפון ע"פ דברי הגרמ"ד ואלי שהסוד ע"י הקליפה מקיאה וזה הסוד של יונה, ואמר לי כת"ר שליט"א שאולי אפשר לחדש סגולה לתיקון הברית, עכ"ד בקיצור ממש, ולענ"ד דברי כת"ר נכונים.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

בברכת התורה

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

ב"ה

פלאי פלאות

ואני הוספתי עוד ב"ה

סגולה לחסדים

ויש לומר ב"ה שזה סגולה לעורר חסדים גדולים,
ולכן "יונה" (עה"כ), בגימטריא "חסד".

בברכת כהנים באהבה כעתירת

גמליאל הכהן רבינוביץ

מח"ס "גם אני אודך"

ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

האם מותר לסוך בבושם את הידים ביום הכיפורים

מוצאי יום הכיפורים תשפ"ב

שאלה: מעשה באחד הבתי כנסיות בבני ברק שאחד הגבאים בתפילת מנחה ביום הכיפורים חילק בושם למתפללים לשים על ידיהם, וכל אחד שם על ידיו, וסך את כל ידיו, ונשאלתי האם ראוי לעשות כן.

תשובה: בטור או"ח סימן תרי"ד וז"ל: סיכה דתניא אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו ואם הוא חולה אפילו אין בו סכנה או שיש לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש אבל בלא חולי אפילו אינו סך לתענוג אלא להעביר הזוהמא אסור עכ"ל, וכתב בב"י שם שסיכה גם שאינה לעתנוג אסורה ושכן כתב הר"ן בשם הירושלמי וכן כתב הרמב"ם בהל' שביבת עשור פרק ג' הלכה ט', יעו"ש, וכיון שכן נראה דמנהגם הוא מנהג טעות.

וכן בנ"ד מצאתי בספר מקראי קודש ימים נוראים עמ' קפב שכן כתב לו הגאון רבי שלום משאש זצ"ל וז"ל: בענין אם מותר ביום הכיפורים לשים בושם על היד להריח ולהקל עליו התענית, הדבר פשוט לאסור מדין סיכה כמ"ש מר"ן סי' תרי"ד ס"א דאפי' מקצת גופו ואפילו אינו אלא להעביר הזוהמה אסור, ואפילו רחימת צים בעלמא אין מותר לרחוץ אלא עד קשרי אצבועתיו, לצורך נט"י של שחרית או אם הטיל מים, אבל בלא"ה אפי' זה עצמו אסור, ואין זה ענין לדברי כף החיים סי' קכח סקמ"ד שהביא כבודו, דשם מדבר בשאר שבתות ויו"ט דמותר רחיצה, ומדבר לענין מוליד ריחא אם מותר או אסור, אבל ביוה"כ דאסור ברחיצה, אפ' במים אסור, וכ"ש בדבר שיש בו ריח מטעם סיכה מוליד ריחא. עכ"ד. ואין אחרי דברי הארי כלום, ואני לענ"ד כתבתי.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

האם יש תשלומין לתפילת נעילה

נשאלתי האם יש דין תשלומין לתפילת נעילה, ולכאורה דין זה תלוי האם יש דין תשלומין לתפילת מוסף, ודנו בזה בראשונים בברכות דף כ"ע"א וכתבו שאין דין תשלומין שעיקר דין מוסף משום הקרבן, ומ"מ לגבי תפילת נעילה ברמ"ע מפאנו באלפסי זוטא בברכות דף כ"ע"א כתב שאין תשלומין לנעילה, אבל בפרי מגדים אסימן קח משב"ז סק"ה כתב שיש תשלומין גם לנעילה,

וביסוד דין תפילת נעילה, איתא בגמ' ביומא דף פז ע"ב מח' בין רב לשמואל מהו נעילה רב אמר צלותא יתירתא ושמואל אמר וידוי, ולפי שמואל ברור שלא שייך שיהיה תשלומין ורב לפי רב, אבל גם לפי רב לכאורה י"ל שלא שייך תשלומין כי אינה בדין תפילה רק לדין נעילה, ושוב מצאתי ספר הררי קודם (סימן סב) כתב בשם הגרי"ד הלוי סולביציק זצ"ל שלגם לשיטת רב שתפילת נעילה היא צילותא מ"מ היא תפילה מיוחדת. והביא שם מש"כ ברמב"ם בהלכות תפילה פ"א הלכה ז' וז"ל: וכן תקנהו תפילה אחר תפילת מנחה סמוך לשקיעת החמה ביום התענית בלבד, כדי להוסיף תחינה ובקשה מפני התענית וזו היא התפילה הנקראת תפילת נעילה עכ"ד, ונראה דהוא הוסיף תחינה ובקשה וממילא נראה דלא שייך בתשלומין.

ואמנם בשו"ת אור לציון חלק א' סימן מ', נשאל במי שאנסנ ולא התפלל תפילת מנחה או נעילה ביום הכיפורים כגון שחטפתו שינה או אונס אחר האם יכול להשלימן בתפילת ערבית של מוצאי יום הכיפורים או לא, והשיב, שנלענ"ד שיוכל להשלים תפילת מנחה ונעילה של יוה"כ בתפילת ערבית ויתפלל ערבית שתים או שלש פעמים כדי להשלים התפילות שהחסיר, וכתב להביא ראיה לזה מהא דכתבו התוס' בברכות דף כ"ע"א בד"ה איבעיא להו שכתבו שאם טעה ולא התפלל מוסף, הא ודאי שאינו מתפלל ערבית שנים והיאך יקרא את הקרבנות וכבר עבר מוסף, וגם לא תקנו תפילת מוסף אלא משום ונשלמה פרים שפתינו ובזה עבר זמנו בטל קרבנו וכו' ע"כ, משמע מתוך דבריהם שלולא שני הטעמים הללו היה מתפלל ערבית שתים עבור המוסף, ואף שסדר תפילת מוסף קודם לתפילת מנחה מ"מ היה אפשר להשלים תפילת מוסף בערבית, ואין אומרי שאין משלימים אלא את התפילה הסמוכה לה, וה"ט כיון שבדיעבד זמן תפילת מוסף עד הערב יוכל להשלימה בערבית וא"כ ה"ה בתפילת מנחה של יום הכיפורים.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

וכתב שם שאף שסדרה קודם לנעילה ויאנה סמוכה לערבית, מ"מ יכול להשלימה בערבית כיון שזמנה עד הערב, וכן אם לא התפלל נעילה יוכל להשלימה בערבית כיון שגם תפילת נעילה יש לה תשלומין שהרי אין בה את הטעמים שנאמרים בתפילת מוסף, וממילא נראה מסברא שגם אם לא התפלל לא מנחה ולא נעילה שישלים את שתיהן בתפילת ערבית עכת"ד.

וכן ראה בעמק ברכה (תפילה סימן ב') ע"ד הגמ' בברכות דף כא ע"ב אר"י אמר שמואל היה עומד בתפילה ונזכר שהתפלל פוסק, וכתב ברי"ף דהא דא"ר יוחנן הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו היינו תפילת נדבה אבל כאן שהתחיל להתפלל אדעתא דחובה אם יגמרו אותה הוי כמקריב ב' תמידין ועובר משום בל תוסיף, והשיג הראב"ד והרי צבור מוסיפין נעילה בחובה ואין בה משום בל תוסיף, וביאר בעמק ברכה דלענ"ד נראה הדבר פשוט דדוקא תפילה שהיא במקום קרבן איכא בה משום בל תוסיף, משא"כ בתפילת נעילה שלא תקנוה כנגד שום קרבן אלא משום אפושי רחמי בעלמא כדאיתא ברמב"ם בפ"א מהל' תפילה משו"ה לא שייך בה בל תוסיף.

וכן כתב בספר אשרי האיש (חלק ג' פרק גא סעיף כב) שיש דין תשלומין יעו"ש. ויל"ע טעמו

ואמנם בשו"ת אבן ישראל ח"ט סימן נ' נשאל ג"כ באחד שלא הרגיש טוב באמצע תפילת המנחה והלך לשכב וישן עד הלילה אם צריך להתפלל ערבית שתים עבור נעילה, והשיב והנה היה נראה דהוה כתפילת מוסף דקי"ל בהל' תפילה דהוה תפילה שיאן לה תשלומין עבר היום משום דהוה כנגד קרבנות עבר זמנו בטל קרבנו, והכא נמי תפילת נעילה הוא רק ביום הכיפורים עבר זמנו בטל קרבנו ואין לה תשלומין, וכתב ששראה בפרי מגדים שצריך להשלים בלילה ולא כתב לזה שום ראייה, והקשה כה"ל כיון דקי"ח דתפילת נעילה הוא ביון ועבר זמנו בטל קרבנו ולכן טוב שלא להשלים עכ"ד. וע"ע בזה בשו"ת רבבות אפרים ח"א סימן תי"ז.

וכן כתב לדינא בילקוט יוסף (ימים נוראים תש"פ עמ' תתסט) שמי שנאנס ומרוב חולשה נרדם ולא התפלל נעילה ונתעורר בלילה אחר שעבר זמן תפילת הנעילה אין לתפלה זו לתשלומין, ובהערה יד שם כתב, שכן כתב בחידושי הרשב"א בברכות שף כו ע"א שכתב שתפילה מוסף אין לה תשלומין, וכתב עוד, ועוד נ"ל הטעם לפי שכל תפילה שהיא נוספת מחמת מאורע היום אין ראוי להשלימה ביום אחר כיון שכבר עבר מאורע היום אבל

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

שאר תפילות כיון שהם ראויות בכל יום יש להם תשלומין ביום אחר עכ"ד, ושכן כתב בשו"ת הרשב"א ח"א סימן תמז שכל תפילה שהיא נוספת מחמת מאורע היום אין ראוי להשלימה ביום אחר כיון שכבר עבר זמן המאורע והרי בתשלומין אינו רשאי להזכיר זמן המאורע עכ"ד וא"כ ה"ה לענין תפילת נעילה. שכה"ג כתב בחידושי הריטב"א בברכות שם ובמאירי שם בד"ה מוסף לגבי תפילת מוסף, ושכ"ז נעלם מעיני האול"צ יעו"ש. וכתב להביא עוד דברי הרמ"ע מפאנו ושכן הביאו להלכה מרן החיד"א במחזיק ברכה סימן קח סק"ג ובקשר גודל סימן כב אות ו' ובשלמי ציבור דף קסט ע"ב וכן בספר זכור לאברהם. עכ"ד, ונעלם מעינינו שכן כבר הסיק אביו בשו"ת יביע אומר ח"ז סימן נד. וכן כתב בחזון עובדיה ימים נוראים עמ' שע ס"י,

ויש להוסיף ע"ד שכן כתב בכה"ח סימן קח סקי"ב, ובסימן תרכב סקכ"ז, וכן כתב לדינא בשו"ת שבט הלוי ח"ה סימן טז, וכן בשו"ת להורות נתן ח"ה סימן מב שספק ברכות להקל ואין להתפלל ערבית שתיים, וכן נראה דתפס לדינא בפסקי תשובות סימן תרכג אות א, שואמנם בספר בירור הלכה כתב שיתפלל ערבית שניים ויתנה שאם חייב להתפלל הרי זה לחובתי ואם לאו הרי זו לנדבה. וכן כתב הגרי"מ וייל שליט"א בספר המועדים כהלכתם עמ' קע.

ובעיקר הוראת הלהורת נתן ראה בקובץ בנתיבות ההלכה חלק כד ימים נוראים עמ' 16 מעשה היה בבחור אחד שביום הכיפורים תשמ"ו נחלק מחמת התענית ואלרח תפילת מנחה נרדם ולא התפלל תפילת נעילה במוצאי התענית לאחר שהתחזק ועמד להתפלל תפילת ערבית הסתפק האם עליו להתפלל תפילת ערבית והתקשר אל הגאון רבי נתן גשטטנר זצ"ל ולאחר שעיין הרבה השיבו שלא יתפלל תשלומין, וכאשר הבחור הנ"ל אמר את העובדא להגאון רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר זצ"ל שמצא בזה פרי מגדים הנ"ל שיש דין תשלומין ושלח הבחור לשאול את ההורות נתן והשיבו שאין תשלומין ויעו"ש, אבל עיין במשמר הלוי חגיגה סימן כז וברכות סימן עג במש"כ להעיר ע"ד. וע"ע בנתיבות ההלכה חלק לא עמ' 171 שנשאל הגר"ח קניבסקי שליט"א האם יש תשלומין לתפילת נעילה, והשיב, עיין פרמ"ג, וכן הובא במועדי הגר"ח ח"א תשובה תעח ויעו"ש עוד במה שציין בזה.

וע"ע במעדני כהן ח"ב סימן יב האריך בזה, וכתב ששמע שבית מדרש נכבד בירושלים לא היה סיפק בידם להתחיל תפילת נעילה אלא לאחר צאת

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

הכוכבים דר"ת וכהריזו שמי שחלש לבו יעשה הבדלה ויעשו מקצת אנשים אבל אמרו להם ששוב לא יכולים כבר להתפלל נעילה, ושמא ששאלו בזה למרן הגר"ח קינבסקי שליט"א ואמר שיכולים להתפלל נעילה גם אחר שהבדילו על הכוס כדאיתא בגמ' ביומא דף פח ע"א דלרב דס"ל דזמן תפילה בלילה מי שצריך לטבול לקריו לא יתפלל נעילה עד הלילה ויטבול קודם תפילת נעילה ורק אח"כ יתפלל נעילה ובפוטו מבואר דאע"ג שכבר הפסיק תעניתו ע"י הטבילה מ"מ יכול עדיין להתפלל תפילת נעילה והכא נמי גם אם אכלו, והכא נמי שייך השלמה לנעילה. ואולם יעו"ש שנשאר בזה בצ"ע דהרי סו"ס הפסיק תעניתו.

ויעו"ש עוד עוד בעמ' 17 שהביאו שהיה מעשה בה"א אירע בב' בבחורים שהלכו לנוח בהפסקה שקודם נעילה והבחור האחראי להעירם שכח ולא העירם וכשהתעוררו משנתם לאחר צאת יום הכיפורים היו בצער גדול על שהפסידו את תפילת נעילה ואת הכפרה התלויה בה, ופנו אל הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל ובקשו ממנו דרך תשובה על חטאם אבל רבי שלום זצ"ל ניחמם ואמר, שהצער הגדול שיש להם על אבדן תפילת נעילה היא כפרתם.

האם תפילת נעילה הוי הפסק לתשלומין דמנחה

ברמ"ע מפאנו שם כתב שלא שייך הפסק, וז"ל: אידי ואידי (מוסף ונעילה) אינם מפסיקים בתשלומין לא משחרית למנחה ולא ממנחה לערבית עכ"ד, וכן מבואר בפרי מגדים שם וז"ל: ועיין סי' רל"ג, יש אומרים דמנחה עד פלג, ונעילה בראש האילנות, א"כ לכאורה עבר ב' זמנים, מ"מ דיעבד יצא עד הלילה בערבית הוה תפילה הסמוכה לה עכ"ד, ואולם בתורת חיים שם סקי"ג הקשה בזה שאיך יהיה למנחה תשלומין אחרי ב' תפילות, אלא דסו"ס י"ל דלא מוכרח דבאמת זה ב' תפילות.

וכן בעיקר דברי הפרי מגדים כתב להקשות בספר שומר אמת (ספר היוכל סימן תרכ"ג) שיש לעיין מה שייך דין תדיר הא בין כך עבר זמן החיוב התדיר ועתה בלילה זה מקרה שחייב בתפילות הוא ומי הוא כאן תדיר, וכתב שיש לחקור בגדר חיוב תשלומין האם הוא חיוב תשלומין או דלמא דשם תשלומין עליה, יעו"ש עוד.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

וע"ע בהגהות חכמת שלמה סימן תרכג שמי שטעה שהתפלל נעילה קודם
מנחה שיתפלל מנחה ואח"כ יתפלל שוב נעילה, ובשו"ת תפארת אדם ח"ב
סימן כו השיג עליו בזה דהסדר אינו מעבב וסיים בצ"ע יעו"ש עוד.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

התכתבות עם הגאון רבי ברוך שמואל גנוט שליט"א האם יש איסור לבקש

בקשות ביום כיפור

בס"ד

לכבוד הרב שב"ג שליט"א

במה ששאל בזה"ל:

פלא גדול איך כולם מביאים בשם הזוה"ק לא לבקש על פרנסה בר"ה, ואילו ביוהכ"פ כולם מבקשים בקשות פרטיות.

וצע"ג לע"ע.

וז"ל הזוה"ק: כלהו צווחין בצלותין ביומא דכפורי ככלבים הב הב לנא מזונא וסליחו וכפרה וחיי כתבנו לחיים ואינון עזי נפש ככלבים דאינון אומין דעלמא דצווחי לגביה ולית לון בשת אנפין דלא אית מאן דקרא ליה בתיובתא דיחזור שכינתיה לקודשא בריך הוא דאיהי מרחקא מיניה למהדר לגביה ואדמיין לכלבים דאתמר בהון ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם ואינון ערב רב דכל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין ועוד אינון שאלין מזונא וכסויא ועונה דאיהי עונת זוגייהו דאתמר בה שארה כסותא ועונתה לא יגרע ולא אית מאן דשאל מזונא דאיהי תורה שארה דשכינתא ואיהי אימא עלאה דאתמר בה ואל תטוש תורת אמך כסותה

עכ"ד.

הנה בקונטרס שער יוסף בדין שאלת צרכים ובקשות בשבת עמ' לז והלאה הארכתי בדין בקשות בר"ה, ושם בעיקר דברי הזוה"ק בעמ' מ' כתבתי.

ועי' עוד בספר מועדי קדשך להגאון רבי אלחנן יעקב דוד הכהן רבינוביץ שליט"א בנו של המעדני השולחן זצוק"ל, שדן בזה וראשית הביא דברי הזוה"ק בתיקוני זוהר (תיקון ו' דף כב ע"א) "אלא כולם צווחים בתפילות ביום הכיפורים ככלבים, תן תן לנו מזון סליחה כפרה כתבנו לחיים, והם עזי נפש ככלבים, שהם אומות העולם, שצווחים לבקש על צורכם, ואין להם בושת פנים, ואין מי שקורא להם בתשובה וכו', עי"ש עוד בזוה"ק.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

וּכְתַב שֵׁם שֶׁבְהִרְבָּה סִפְרֵי חֲסִידוֹת מֵיֹשְׁבֵי מִנְהַג הָעוֹלָם לְמַה נוֹהֲגִין לְבַקֵּשׁ
עַל פְּרִנְסָה [עֵי' בִּסְפָר נִחְלֵי בִּינָה, רֵאשׁ הַשְּׁנָה סִימָן ג' ה' עֵי"ש], וְהַכֵּל סוֹבֵב
עַל תִּירוֹץ אֶחָד, שְׁכוּנַת תִּיקוּנֵי הַזֹּהָר שֶׁמִּבְקֵשׁ חַיִּים וּפְרִנְסָה עֲבוּר תְּאוּוֹת
מִמּוֹן, אֲבָל כְּשֶׁמִּבְקָשִׁים פְּרִנְסָה שׁוֹכֵל לַחַיּוֹת וְלִקְיִים מִצוֹת ה', זֶה מוֹתֵר,
וְאִדְרָבָה מִצוּה לְהִתְפַּלֵּל ע"ז.

וּכְתַב שֵׁם כְּמוֹ דְאִיתָא בְּשִׁלְחֵן הַטְּהוֹר (מֵאֲמַר אֲמוֹנָה וּפְרִנְסָה פ"ג) בְּשֵׁם
מִדְרַשׁ פְּנַחַס (אֲמַרֵי פְנַחַס הַשְּׁלֵם ר"ה סִימָן תפ"ה) שֶׁאֲמַר הִרְבָּה שׁוֹטִים
מִטְעִים עֲצָמָם צוּוֹחִין כְּכֹלְבֵי הַבַּיִת, וְאִין מִתְפַּלְלִין בְּר"ה וּבִיּוֹ"כ עַל פְּרִנְסָה,
הַמְדַרְיָגָה שֶׁל הַזֹּהָר לֹא הִשִּׁיגוּ וּפְרִנְסָה לֹא מִבְקָשִׁים, מִצָּא שְׁנִשְׂאָרוֹ קִרְחִים
מִכָּאן וּמִכָּאן.

וְהִבִּיא שֵׁם שֶׁכִּתְרוֹן שֶׁהִבִּיא כֵּן מִבּוֹאֵר בְּכַתֵּר שֵׁם טוֹב (ח"ב דף עה ד"ה כה
אֲמַר ה') שֶׁתָּה אִם יֵשׁ מִנִּיעוֹת בְּפְרִנְסָה א"א לְעוֹבְדוֹ אֲפֹשֵׁר לְבַקֵּשׁ, וְהִבִּיא שֵׁם
שֶׁכ"כ הַקְּדוּשָׁת לִוֵי (רֵאשׁ הַשְּׁנָה ד"ה בְּאֹפֶן 9 וּבְדָגֵל מַחְנֵה אֲפָרִים (לִיקוּטִים
ד"ה בִּיאוֹר) שֶׁעַר יִשְׁשַׁכֵּר (מֵאֲמַר יְהִי רְצוֹן לְחֹדֶשׁ אֱלוֹל סק"ז) עֵי"ש עוֹד,
וְעֵי' פְּרִדָּס יוֹסֵף הַחֹדֶשׁ ר"ה אוֹת תְּקִי"ט עֵי"ש. וְע"ע בְּמִש"כ בְּשִׁיחַ יוֹסֵף ח"ט
מִכְּתַב א' עֵי"ש.

עכ"ד.

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

תגובה:

לא הבנתי מה ענית.

לֹא שְׂאֵלְתִי עַל אֱלוֹ שֶׁכֵּן מִבְקָשִׁים בְּקִשׁוֹת בְּר"ה וּמִסְבִּירִים כֹּל מִיְנֵי הַסְּבָרִים
בִּזְהָ. זֶה יָדוּעַ וּמְפֹרָס, וְיָדוּעַ שֶׁהַחֲסִידִים מִבְקָשִׁים עַל פְּרִנְסָה בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה,
וְכַפִּי שְׂצִיטָט מִסְפְּרֵי חֲסִידוֹת.

שאלתי משהו אחר.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

גם הנוהגים כהזוה"ק, לא מבקשים בקשות פרנסה בראש השנה, אך הם מבקשים על פרנסה ביום כיפור.

והרי הזוהק מדבר על יום כיפור, ולא על ראש השנה !!!!!!!!!!!!!!!

תשובה:

הזוה"ק מדבר ביום כיפור ולפי"ז רק אז יש ליישב את מנהג העולם שמבקשים על פרנסה

אבל מי אמר שבאמת ביום כיפור מבקשים

הרי ביום ראש השנה זה הדין

וביו"כ הוא חתימה

ומ"מ אכתי מי שמבקש על פרנסה ביו"כ

אפשר ליישב דסו"ס מבקש פרנסה בשביל מלכותו

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

תגובה:

שכן מבקשים ביו"כ.

אז למעשה מה ששלחתי במועדי קדשך זה מיישב

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

תשובה:

לא.

אלו שלא מבקשים - לא מבקשים רק בר"ה. אך ביוכ מבקשים.

ואלו שתמיד מבקשים, ע"ז יש ישובים של ספרי חסידות.

בישיבות מורים לא לבקש בר"ה, אך לבקש ביו"כ. וזה שאלתי, שבזוהר כתוב בדיוק להיפך.

בברכה, שב"ג

תגובה:

אני לא יודע מה זה בישיבות

אני התפללתי בישיבה בראש השנה בב' הימים

והבחורים מאריכים בתפילה

ואף מחלקים שמות לתפילה כל אחד על חבירו וכו'

אולי יש ישיבות שלא

ופחמע"ה

אני יכול לברר אצל אחי שלומד בפוניב'ז

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

תשובה:

ר' גדליה אייזמן אמר לי לא לבקש בקשות פרטיות וכך אני נוהג.

בקשות על אחרים אינם בכלל הבעייה לבקש על הפרנסה של עצמך. זה בכלל בקשות על כלל ישראל.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

בברכה, שב"ג

תגובה:

האם ראוי לבקש בקשות במוסף

עוד באותו ענין

ואכתוב לכת"ר שליט"א מה שהסתפקתי בראש השנה דהאי שתא וממה שהעלתי הדברים בקצרה במוצאי ראש השנה

האם מותר לבקש בקשות במוסף של ר"ה

לכאורה יש לאסור

וכמו שכבר שדנתי במק"א לענין מוסף של ר"ה

ולכאורה כ"ש כאן שהכל הוא בקשת מלכויות

וכ"ש לפי מה דאמרינן דהדין הוא בשעת תקיעת שופר וממילא אין כבר מה לבקש

וממילא כל הבקשות הוא הפסק בין התקיעות לכאורה

וכמו שבתפילת מוסף של ר"ה א"א לבקש לכאורה ?

תשובה:

בקשות מהקב"ה אינם הפסק בתקיעות.

זאת צורת תפילה, לבקש מהקב"ה בלשונינו בכל ברכה מענין התפילה.

אם זה היה הפסק, אז זה היה הפסק בכל שמונה עשרה. והרי מותר לבקש בכל ברכה בנושאים מעין הברכה, ובשמע קולינו ובאלוקי נצור על כל נושא וענין.

בברכה, שב"ג

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

תגובה:

יש"כ עצום.

אבל מצד תפילת מוסף כמו בר"ח

שהכל הוא על הקורבנות לכאורה אין לבקש בקשות

אלא דמאידיך סו"ס הוא עומד לפני ה'?

תשובה:

כתוב לא לבקש בקשות במוסף?

בברכה, שב"ג

תגובה:

לא.

כך היה נראה לי מסברא שעיקר המוסף משום הקורבנות

אבל עתה ראיתי בשם הגר"ק שאפשר לבקש במוסף בר"ח

ואני צריך לחפש המקור

תשובה:

זה פשוט.

אכן בתוך הקרבנות לא מבקשים, אבל באלוקי נצור אפשר.

כמובן שרק בר"ח.

כי בשבת בכל מקרה אסור לבקש בקשות פרטיות.

בברכה, שב"ג

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

תשובות הגאון רבי עמרם פריד בענינים שונים עשרת ימי תשובה

האם צריך לצאת לנקביו באמצע חזרת הש"ץ

בס"ד

לכבוד הגאון העצום רבי עמרם פריד שליט"א

שלו' וברכה

בדין הנצרך לנקביו באמצע חזרת הש"ץ האם צריך לצאת, האם זה כמו שהמשנ"ב כתב בנצרך באמצע שמו"ע וקריאת התורה וכו'?

בברכת התורה

ובברכת כתיבה וחתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

תשובת הרב

אין צריך

האם יש דין תשלומין לתשליך

לכבוד הגאון העצום רבי עמרם פריד שליט"א

האם יש דין תשלומין לתשליך כל עשי"ת, או אפילו אח"כ?

בברכת התורה

ובברכת כתיבה וחתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

תשובת הרב:

אפשר לומר תשליך כל עשרת ימי תשובה.

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

האם להיות חזן בבית הכנסת של המזרחי שיש להם איפון פרוץ

נשאלתי אתמול בלילה באברך שקראו לו להיות חזן בבית הכנסת שכולם מהמזרחי ואח"כ נזכר שכולם שם מחזיקים איפונים ודומיו פרוצים, והשאלה היא האם הם בכלל מצטרפים למנין, וכיון שכן לא ילך להיות חזן אצלם, ואמנם מאידך גיסא י"ל כיון שלא ידעי את חומרת הענין לא נפסלים לעדות וממילא מצטרפים למנין שהרי הם שומרי שבת, ורציתי לדעת אם זה נכון לכאורה לדינא, ומה יש להורות בזה לדינא, כי מאידך הם ישארו ללא חזן ???

בברכת התורה

ובברכת כתיבה וחתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

תשובת הרב:

כיון שמורים היתר לעצמם יש להקל ועיין תשובת רעק"א א' צו.

תשליך בראש השנה או בעשי"ת

בס"ד

לכבוד הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

שלו' וברכה

בדין תשליך מדברי המהרי"ל נראה דבעינן דוקא נהר, ומדברי האריז"ל נראה שיש ענין לצאת מחוץ לעיר וכמו שכתב במג"א להביא בשם הכתבים [ואולי יסוד הדברים הם כמו בברכת האילנות] וכן כתב בשנ"ב שם סק"ח. וכן כתב בספר שופר בציון עמ' שמח שאביו הגה"ק רבי סלמאן מוצפי זיע"א דקדק מדברי האריז"ל שהמעלה מן הכל הוא לעשות את התשליך על שפת הים הגדול למי שאפשר לו וברגה שניה הוא מעיין ושלישית באר מים חיים, והוא עליו השלום היה נוהג ליך מידי שנה ביום הראשון למעיין ליפתא בעמק שבכניסה לירושלים עיר הקודש והגם שהיה

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

זקן ומעט תשוש הידר לקיים את דברי רבינו האריז"ל מרוב דבקותו בהנהגותיו זיע"א, ואמר לו שבהיותו בעיר העתיקה במדרש בית אל קודם שנת תש"ח ראה מנהגם לתת גיגית מים באמצע בית הכנסת ועומדים החכמים סביבה ואומרים תשליך עם הכוונות וזה לקוצר הזמן והכוונות הארוכות ביום ראש השנה שאין להם זמן, ויש לדון מה עדיף תשליך בעשי"ת בים או תשליך בגיגית ביום א' דר"ה, ואשמח מאוד לקבל בזה לדינא?

בברכת התורה

ובברכת כתיבה וחתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

תשובת הרב:

עדיף תשליח בעשי"ת בים.

תשליך לבחורי ישיבות בעשי"ת

ומה הדין בהנ"ל לבחורי ישיבה במקום ביטול תורה, האם יעשו בים בעשי"ת או לא?

בברכת התורה

ובברכת כתיבה וחתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

תשובת הרב:

יעשו בר"ה

האם מותר לערוך עלון בחול המועד

לכבוד הגאון העצום רבי עמרם פריד שליט"א

שלו' וברכה

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

יש לדון האם מותר לערוך עלון תורני בחול המועד, בעריכה פשוטה, כדי לזכות את הרבים בדבר ה' זו הלכה, וכ"ש בהל' חול המועד, וי"ל דכל שאינו מעשה אומן אלא רק עריכה בוורד, ?

ואשמח מאוד לקבל בזה עתה, כדי לכתוב דבר ה' זו הלכה,

בתודה מראש.

בברכת התורה

ובברכת כתיבה וחתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

תשובת הרב:

אם לא יספיק לפני חול המועד מותר לכתוב ולהדפיס בחול המועד

האם מברכים הטוב והמטיב על מיץ ענבים

לכבוד הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

האם מברכים הטוב והמטיב על יין שלפני זה שתה מיץ ענבים ?

תשובת הרב :

אין מברכים.

כדי לברך הטוב והמטיב על יין צריך צירוף של הרבה תנאים לכתחילה, והם:

א – שישתה יין (לא מיץ ענבים)

ב – דוקא בתוך סעודת פת

ג – שיסעד עם אנשים נוספים או בקידוש שלפני הסעודה

ד – שישתו לפחות שני אנשים

ה – שישתה כל אחד רביעית

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

ו – שלא יהיה היין השני בבית בזמן הברכה (שיובא אל תוך הבית מחוץ),
ושידעו שעתידים להביאו, וגם שיהיה בדעתם לשתות ממנו

ז – וכשיבוא היין השני עדיין יהיה היין הראשון על השולחן וישאר ממנו

ח – שיהיה היין השני משובח מן הראשון

וכיון שאין הדבר מצוי שיצטרפו כל התנאים, על כן למעשה לא מברכים
על יין ברכה זו

האם צריך התרת נדרים על התחייבות לשמוע קו צניעות ועברה לקו אחר

לכבוד הגאון העצום רבי עמרם פריד שליט"א

נשאלתי בזה"ל: אחותי תחי' כמה וכמה פעמים שמעה בטלפון קו של
שיעורים וסיפורים בענייני חשיבות הצניעות, ועכשיו היא רוצה לעבור לקו
אחר של שיחות יותר מענין - גם הוא בענייני הצניעות, ושאלתה בפיה אם
היא צריכה לעשות התרת נדרים - שהרי יותר משלוש פעמים היא עשתה
דבר מצוה לשמוע בקו של הצניעות,

ואני אמרתי לה שיתכן לומר שאינה צריכה התרה - מכיון שהרי היא
ממשיכה את הנדר מצוה - שהרי הקו השני שהיא שומעת הוא גם בענייני
צניעות. עוד אמרתי שיש לדון לסמוך על כל נדרי שאומרים בערב יו"כ.

יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה ע"כ לשון השאלה

ואשמח לחו"ד של כת"ר שליט"א

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

תשובת הרב:

הדברים נכונים

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

מכתב לבאר התורה קלג מאת הגאון רבי יוסף דהן שליט"א בדין האם

מותר להשאיר ספרי מראי מקומות פתוח

ערב שבת קודש האזינו תשפ"ב

לכבוד רבי יוסף אביטובול

שלום וכ"ט סלה

ראיתי הסתפקותך בענין ס' המפתחות להשאירו פתוח.

והנה מה שהבאת שם בשם חכם אחד, אינו מדויק משום שאין הוא מראה מקום בלבד תמיד אלא פעמים המראה מקום הוא עצמו הלכה, וכמו שמצינו כמה הלכות בש"ע שהם כמה מלים בודדות (סי' קפא באו"ח מים אחרונים חובה). וכמו שכן הדין לענין גניזה של פסוקים או שאר מראי מקומות.

גנזי הקודש: עמ' קכו

בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"ג סימן ע"ה וד"ה וניירות כתב שמראי מקומות אינם טעונים גניזה, וכן שמע מהגרנ"ק והוסיף שאם כתוב נושא מראי המקומות ומשפט הנושא הוא ד"ת עם משמעות בפני עצמה כגון אין מעבירין על המצוות הרי הנושא טעון גניזה אבל אם כתבו בענין בדיקת חמץ שאין לזה משמעות בפני עצמה, אינו טעון גניזה, עוד אמר שהוא הדין מודעה על דרשה וכתוב במודעה את נושא הדרשה, אם יש בו משמעות של הלכה כנ"ל כיתוב זה שבמודעה טעון גניזה ואף אסור להדביק ע"ג מודעה אחרת.

ואם כן יש בזה ד"ת ולמה לא לחוש לכך, אם אפשר בקלות?

ועוד פעמים שבהקדמה לספר יש ד"ת, ואם כן יש כאן ספק שכבר לא נוטה לקולא כמו שהרב הנ"ל כתב.

ולאחר חיפוש קל אראה לכת'ר מה שמצאתי בענין:

קובץ באר התורה (קלד) פרשת האזינו

בקונטרס עזרת אליעזר שו"ת עם רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א פרק ראשון נשאל: מצוי היום בהבהר ספרים שבסוף הספר עורכים מפתחות לפי סדר פסוקי נ"ך והש"ס כדי שכל מי שמחפש משהו בספר יוכל למצוא ע"י המפתחות שבסוף הספר באיזה עמוד מדבר הכותב בספר על הענין הזה, ובמפתחות האלו שעורכים מצטטים קצת מלשונות הפסוקים בתנ"ך, וכן מצטטים מעט מלשון חז"ל בש"ס האם יש בעיה להשאיר את הספר פתוח באותם דפים של מפתחות כמו שמשאיר ספר או שאין קדושה לפסוקים אלו שנכתבו רק לשם מפתח וכדומה, והשיב כן,

ואע"פ שאין הראיה דומה ממש לנידון

מ"מ מאחר שיש הסתברות גדולה שימצאו ד"ת להדיא בהקדמה או אף במראי מקומות גופא, וכן הדבר הוא בד"כ בנקל - לסגור את הספר בלבד, לכן עדיף לנהוג כן.

זולת אם מתכוון לחזור שזו כבר שאלה אחרת.

וה' יאיר עינינו בתורתו.

יוסף דהן מח"ס שו"ת יד בתשובה.

תשובה:

לכבוד ידידי הגאון רבי יוסף דהן שליט"א

עיקר השאלה הייתה על ספר המפתח של דרשו, ששם אין רמז כמו למים אחרונים חובה, רק כתוב מים אחרונים. אבל לכאורה יש מקום להחמיר בזה, דהא נראה דהא קדושה אית ליה. ולא יתכן לומר דשום קדושה אין בו והבן.